

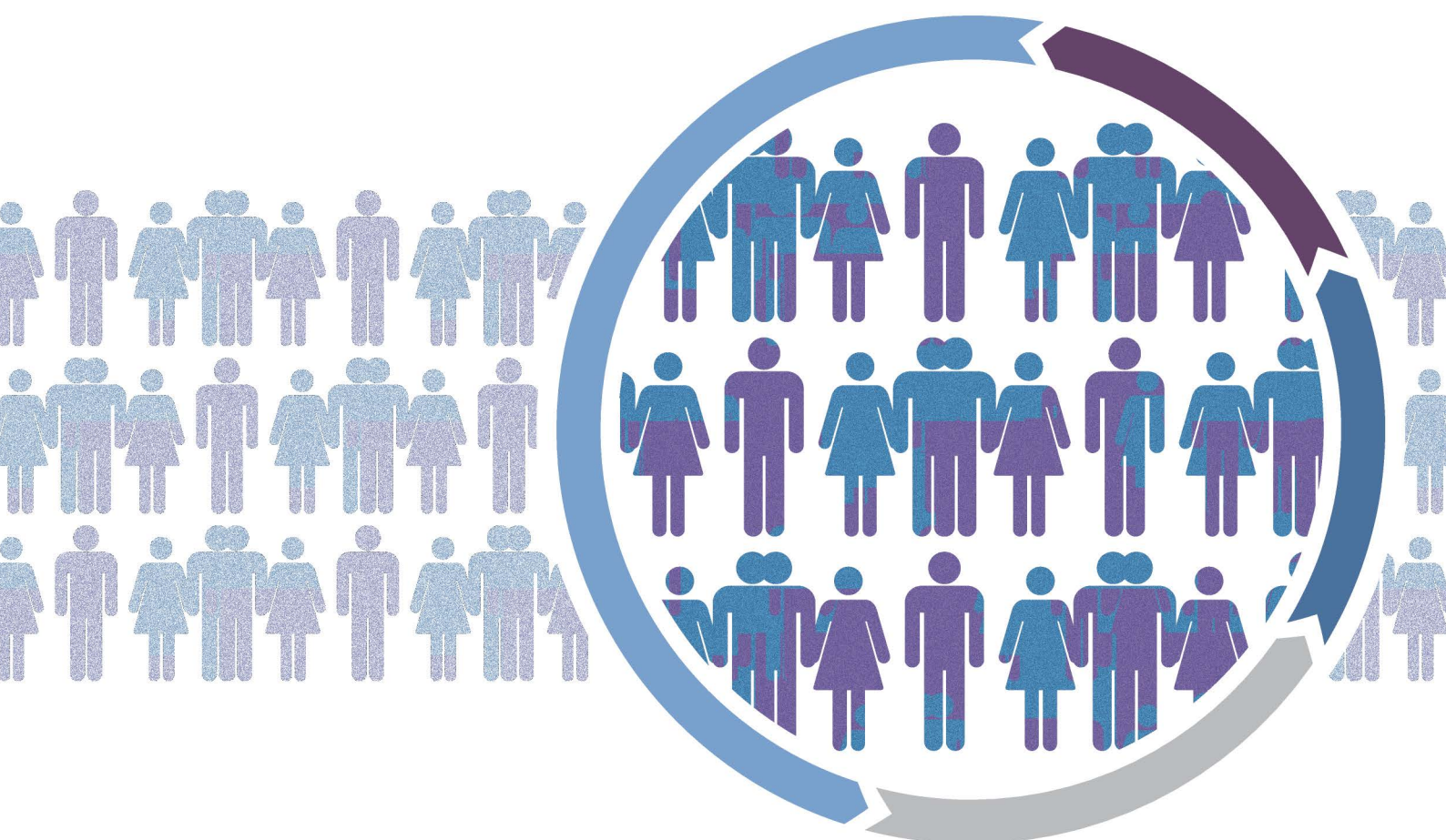

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Соціальна згуртованість в Україні:

ТЕНДЕНЦІЇ ЗА ДАНИМИ ДОСЛІДЖЕННЯ RESCORE 2024
В ПОРІВНЯННІ З RESCORE 2023 ТА SCORE 2021

Україна • 2024

Соціальна згуртованість в Україні:

ТЕНДЕНЦІЇ ЗА ДАНИМИ ДОСЛІДЖЕННЯ RESCORE 2024
В ПОРІВНЯННІ З RESCORE 2023 ТА SCORE 2021

Подяка

Автори:	Орест Білоскурський, д-р Торніке Зурабашвілі
Під редакцією:	д-р Ілке Даглі-Хастінгс, д-р Катерина Іващенко-Стадник, Надія Новосьолова
Аналіз даних:	Маріан Махлузарідес, Соломія Миронович, Павло Середа
Рецензенти:	Ільдар Газізуллін, д-р Ана Лукатела, Даріна Солодова, Юлія Райська
Дизайн:	Ольга Пугіна

Думки, висновки та рекомендації, представлені в цьому документі, не обов'язково відповідають позиції Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), Програми Розвитку ООН (ПРООН) або їх партнерів.

Зміст

1. ВСТУП.....	4
2. МЕТОДИ RESCORE ДЛЯ ВИМІРЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTI.....	6
3. РЕЗЮМЕ.....	8
Ключові висновки	8
4. КЛЮЧОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗА ІНДИКАТОРАМИ	11
4.1 Відчуття приналежності до країни.....	11
4.2 Плюралістична українська ідентичність.....	12
4.3 Відчуття громадянського обов'язку	14
4.4 Співпраця в громаді	16
4.5 Соціальна толерантність	17
4.6 Відчуття соціальної загрози від різних груп.....	21
4.7 Підзвітність органів влади	24
4.8 Відчуття, що влада піклується.....	25
5. СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ В УКРАЇНІ: ДИНАМІКА НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	28
6. СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ В УКРАЇНІ: ДИНАМІКА НА РІВНІ ОБЛАСТЕЙ	31
7. ЗМІНИ ЗА ІНДИКАТОРОМ «ВІДЧУТТЯ, ЩО УКРАЇНСЬКА ВЛАДА ПІКЛУЄТЬСЯ»: РЕЗУЛЬТАТИ ПАНЕЛЬНОГО АНАЛІЗУ	38
8. МЕТОДОЛОГІЯ.....	41
8.1 Як читати показники reSCORE	41
8.2 Глосарій.....	43
9. ЛІТЕРАТУРА.....	44
ДОДАТОК А: СТРУКТУРИ ВИБІРОК: НАЦІОНАЛЬНА ТА ПАНЕЛЬНА.....	45
ДОДАТОК В: СОЦІО-ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЧОТИРЬОХ ГРУП ЗМІН У ПАНЕЛЬНИХ ДАНИХ	46

1

Вступ

В умовах наближення третіх роковин повномасштабного вторгнення Росії у лютому 2025 року, згуртованість та єдність українського суспільства залишаються критично важливими для продовження боротьби та післявоєнного відновлення країни. Соціальна згуртованість, яка, в широкому розумінні, визначається як сила взаємин і єдність між різними групами громадян, а також між громадянами й інституціями, є фундаментальним елементом стабільності та розвитку нації. У часи кризи значення соціальної згуртованості важко переоцінити, оскільки вона сприяє єдності, довірі та взаємодії на всіх рівнях — між індивідами, громадами та органами влади. Дослідження соціальної згуртованості в умовах війни, що триває в Україні, має особливе значення для розуміння того, як різні верстви населення справляються з викликами, як змінюються міжгрупові відносини, та яким чином зміцнюється стійкість суспільства.

Цей звіт містить детальний аналіз поточного стану соціальної згуртованості в Україні та висвітлює, як українці справляються зі складними соціальними, політичними та економічними викликами, спричиненими російським вторгненням. Зокрема, звіт розглядає наступні питання: **яким є поточний рівень соціальної згуртованості в Україні і як він змінився порівняно з ситуацією, що спостерігалася до повномасштабного вторгнення¹, а також у період безпосередньо після вторгнення?**

У звіті представлені ключові результати опитування reSCORE Україна 2024, що дозволяють оцінити, як українське суспільство змінюється під впливом війни, що триває, і як відповідає на її виклики. Звіт спирається на Індекс соціальної згуртованості, стійкості, відновлення та відбудови (reSCORE²) — інноваційний аналітичний інструмент, призначений для комплексного вимірювання різних елементів соціальної згуртованості та інших індикаторів. Важливим аспектом аналізу є відстеження тенденцій соціальної згуртованості з плином часу через порівняння даних 2024 року з попередніми звітами reSCORE за 2023 та SCORE за 2021 роки. Цінність цього підходу полягає в можливості ретроспективного аналізу даних (до і після початку повномасштабного вторгнення), що забезпечує глибше розуміння впливу російської агресії на динаміку громадської думки в Україні. У звіті також аналізуються дані на рівні областей

1 Надалі у звіті терміни «довоєнний» та «період до вторгнення» використовуються для позначення часу до повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну у лютому 2022 року. Усвідомлюючи, що російська агресія проти України розпочалася раніше, у 2014 році, використовуємо ці терміни в звіті виключно для визначення, про який період часу йдеться в дослідженні.

2 Цей інструмент в Україні був раніше відомий як Індекс соціальної згуртованості та примирення, або, скорочено, SCORE Україна. Після повномасштабного вторгнення Росії він був перекалібрований для вивчення стійкості, відновлення та відбудови. Відтак, Індекс отримав оновлену назву — reSCORE Україна.

та за демографічними групами (за статтю, віком, місцем проживання, рівнем освіти), що дає змогу детальніше дослідити динаміку змін.

Опитування проводилося за допомогою стандартизованих інтерв'ю віч-на-віч. Збір даних здійснювався з 30 травня 2024 року до 5 вересня 2024 року компанією «Метрика», що базується в Києві та спеціалізується на дослідженнях громадської думки. В ході дослідження було опитано 7758 респондентів на підконтрольних уряду України територіях (на момент дослідження). Дослідження reSCORE 2024 також включало опитування панелі респондентів, яка складається з 646 осіб, які брали участь в опитуваннях в 2023 і в 2024 роках.

У першій частині звіту пояснюється, як інструмент reSCORE 2024 розкриває сутність складного феномена соціальної згуртованості, з увагою на його окремі показники. Далі подається детальний огляд результатів дослідження соціальної згуртованості на національному та обласному рівнях. У завершальній частині звіту аналізуються результати опитування лонгітюдної панельної вибірки, зокрема, наголошується на значному зниженні одного з ключових індикаторів («Відчуття, що влада піклується») та визначаються чинники, які вплинули на цю динаміку. Останній розділ звіту присвячений опису методології.

2

Методи reSCORE для вимірювання соціальної згуртованості

Ряд науковців досліджували взаємозв'язок між національною ідентичністю та ширшою соціальною динамікою в контексті України, зокрема, приділяючи увагу відчуттю єдності та спільних цілей, які лежать в основі соціальної згуртованості. Микола Рябчук (2015) проаналізував складнощі формування єдиної національної свідомості у посткомуністичній Україні. Ольга Онух та Гвендолін Сассе (2016) дослідили феномен Майдану, зосередивши увагу на різноманітності форм протесту та їхньому впливі на соціальну й політичну динаміку України. Володимир Кулик (2018) розглянув процес переосмислення національної ідентичності України після Євромайдану. Євген Головаха та співавтори (2024) вивчили ключові маркери змін, які свідчать про формування нової громадянської ідентичності серед українців.

У кількох дослідженнях також містяться цінні кількісні дані для розуміння динаміки соціальної згуртованості в Україні. Зокрема, щорічні звіти Інституту соціології НАН України (Паніна та інш. 2022) висвітлюють результати регулярного моніторингу соціальних настроїв з 1992 до 2022 року, надаючи змістовний емпіричний матеріал для розуміння еволюції національної єдності та суспільних цінностей. У сукупності ці дослідження підкреслюють критичну важливість соціальної згуртованості для стійкості України та наголошують на необхідності подальших досліджень для зміцнення суспільної єдності.

Серія звітів Центру сталого миру та демократичного розвитку (SeeD), яка присвячена соціальній згуртованості в Україні, доповнює та збагачує згадані наукові розробки. Звіти SeeD щодо України, починаючи з 2021 року (Гест і Панайоту 2021; Панайоту та інш. 2021), використовують методологію SCORE для аналізу горизонтальних і вертикальних вимірів соціальної згуртованості. Спираючись на ці висновки, аналітична серія, що складається з двох частин, опублікована SeeD у 2023 році (Мініч 2023; Мініч та інш., 2023), пропонує глибше дослідження змін у горизонтальній та вертикальній динаміці на тлі тривалої війни, включно з аналізом того, як складові соціальної згуртованості змінювалися з часом³.

Значення об'єднаного суспільства для національної стійкості також визнано у «Плані внутрішньої стійкості України» (Офіс Президента України, 2024). План наголошує, що національна єдність є ключовим елементом для успішного ведення війни та процесу відновлення, а також важливим чинником забезпечення узгодженості та послідовності планів і дій, адже саме єдність дозволяє ефективніше реагувати на зовнішні та внутрішні виклики. Крім того, соціальна згуртованість є серед пріоритетів міжнародних акторів, зокрема програми USAID «Демократичне врядування у Східній Україні» (DG East) та зусиль

3 Цей звіт є п'ятим у серії звітів, присвячених соціальній згуртованості в Україні, підготовлених SeeD. У 2022 році було опубліковано два томи: «Соціальна згуртованість в Україні. Частина I: Визначення та вимірювання соціальної згуртованості за допомогою SCORE» і «Соціальна згуртованість в Україні. Частина II: До толерантного, згуртованого та інклюзивного суспільства». Ще два звіти були опубліковані у 2024 році: «Соціальна згуртованість в Україні. Частина I: Тенденції за даними reSCORE 2023 та SCORE 2021» і «Соціальна згуртованість в Україні. Частина II: Розуміння горизонтальних відносин за даними reSCORE 2023». Всі звіти можна подивитися на сайті Центру сталого миру та демократичного розвитку в розділі «Публікації».

ПРООН у забезпеченні стабільності та розвитку в Україні (UNDP 2023). Визнаючи важливість соціальної згуртованості та роль SCORE у її оцінюванні за допомогою надійного та довготривалого підходу, дані SCORE і reSCORE протягом років інтегрувалися у різні рамки моніторингу, оцінки та навчання, а також у звіти донорів (наприклад, Звіт ООН про вплив війни на життя людей за 2023 рік, Програмний документ ПРООН для України на 2024 рік та Рамкову програму співпраці ООН зі сталого розвитку в Україні, що очікується у 2025 році). У цьому контексті автори сподіваються, що результати представленого звіту сприятимуть розробці національних та міжнародних політик і програм, спрямованих на зміцнення єдності, стійкості та відновлення України в умовах війни та післявоєнного періоду.

Підхід reSCORE Ukraine до вимірювання соціальної згуртованості включає вісім індикаторів, згрупованих на вертикальному та горизонтальному рівнях, які разом формують поняття соціальної згуртованості та забезпечують її комплексну оцінку. На вертикальному рівні до індикаторів входять: «Відчуття, що українська влада піклується»⁴, «Підзвітність органів влади»⁵ та «Відчуття громадського обов'язку»⁶. На горизонтальному рівні представлені такі індикатори, як «Соціальна толерантність»⁷, «Плюралістична українська ідентичність»⁸, «Відчуття приналежності до своєї країни»⁹, «Співпраця в громаді»¹⁰, та «Відчуття соціальної загрози»¹¹. У цьому звіті соціальна згуртованість визначається як взаємопов'язаність і єдність різних суб'єктів на національному та місцевому рівнях — індивідів, соціальних груп і установ. Це також включає позитивні та гармонійні взаємодії між ними, які ґрунтуються на спільних нормах, цінностях та ідентичностях.

Хоча кілька індикаторів зазнали адаптації та коригування між 2021 і 2023 роками, індикатори, використані у дослідженні 2024 року, є ідентичними до тих, що застосовувалися у 2023 році. Багато з них також вимірювалися у 2021 році, що створює надійну основу для аналізу змін у соціальній згуртованості серед українців. Для детального опису індикаторів, використаних у цьому звіті, за потреби зверніться до відповідного розділу глосарію.

4 Наскільки людина відчуває, що українська влада представляє її потреби та погляди, а також однаково дбає про всі частини України та готова їх слухати.

5 Наскільки людина відчуває, що представники влади звітують про свої дії, та що їх можна до цього зобов'язати, а також вважає місцеву владу ефективною та дієвою.

6 Агрегований показник, до якого входять відчуття власного впливу та відчуття громадянської відповідальності. Показник вимірює, наскільки людина почувається відповідальною за майбутнє та добробут свого суспільства та країни, та вважає, що звичайні люди можуть змінювати ситуацію в своїх спільнотах.

7 Рівень соціальної толерантності до різних меншин та вразливих груп (наприклад, мігрантів, ромів), а також географічних та мовних груп (люди з інших регіонів, російськомовні українці, україномовні українці) в контексті особистого спілкування та/або прийняття їх у громаді.

8 Наскільки людина вірить, що всі, хто живе в Україні, незалежно від етнічного та культурного походження, становлять невід'ємну частину українського суспільства.

9 Рівень відчуття приналежності до своєї країни.

10 Наскільки людина відчуває, що інші люди в її громаді дбають одне про одного та співпрацюють для вирішення спільних проблем.

11 Наскільки людина відчуває, що різні соціодемографічні групи можуть підірвати єдність її громади.

3

Резюме

Згідно з результатами опитування reSCORE 2024, по майже трьох роках повномасштабного вторгнення українське суспільство залишається об'єднаним і згуртованим, що передусім проявляється на горизонтальному рівні соціальної згуртованості. Проведене з травня по вересень 2024 року опитування з національно репрезентативною вибіркою в 7758 респондентів надає важливі дані для розуміння суспільної динаміки України під час війни. Спираючись на Індекс соціальної згуртованості, стійкості, відновлення та відбудови (reSCORE) – надійний інструмент, розроблений Центром сталого миру та демократичного розвитку (SeeD) та контекстуально адаптований у більш ніж 20 країнах світу – опитування пропонує всебічний огляд того, як повномасштабна війна, що триває, впливає на українське суспільство. Зокрема, дослідження відповідає на ключові питання щодо поточного рівня соціальної згуртованості в Україні, використовуючи вісім окремих індикаторів для вимірювання горизонтальних та вертикальних зв'язків, та аналізує, як вони змінювалися протягом останніх років.

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

Міцна та відкрита національна ідентичність: незважаючи на тривалу війну, українці продовжують демонструвати почуття національної ідентичності та приналежності до своєї країни. «**Плюралістична українська ідентичність**» – індикатор, який вимірює єдність серед різних етнічних і релігійних груп (див. глосарій у розділі «Методологія»), є високим (7.3 з 10¹²) і відображає значну стабільність протягом років. Почуття єдності є характерним для всіх **прошарків** населення у переважній більшості областей, що підтверджує висновок про міцність спільної ідентичності в Україні. **Відчуття приналежності до країни** залишається високим (8.7). У сукупності ці результати підкреслюють силу національної ідентичності України як важливого об'єднавчого чинника в умовах триваючої війни. Детальніше про ці результати дивіться у розділах «*Ключові результати за індикаторами*» (підрозділи 4.1 та 4.2).

Зменшення впевненості в діях влади: результати reSCORE 2024 свідчать про помітне зниження рівня впевненості громадян у владі та її діях. Зокрема, індикатор «**Підзвітність органів влади**», який вимірює ступінь відчуття респондентами того, що влада є і може бути підзвітною, повернувся до довоєнного рівня, низившись з пікового значення 4.1 у 2023 році, після початку повномасштабного вторгнення, до 3.1 у 2024 році, що майже відповідає показнику 2021 року – 2.7. Аналогічно, індикатор «**Відчуття, що українська**

12 Результати представлені у вигляді балів у діапазоні від 0 до 10. Оцінка 0 вказує на те, що досліджуваний феномен взагалі не спостерігається, тоді як оцінка 10 означає, що він яскраво виражений та широко розповсюджений. Наприклад, у випадку з підзвітністю органів влади, одним з індикаторів соціальної згуртованості, оцінка 0 означає, що ніхто в суспільстві не вважає органи влади підзвітними, тоді як оцінка 10 свідчить, що кожна людина всюди відчуває, що влада є повністю підзвітною.

влада піклується»¹³, який відображає, наскільки чуйною та уважною до інтересів громадян сприймається українська влада, також зазнав суттєвого падіння, знизившись з 4.6 у 2023 році до 3.0 у 2024 році (тобто, до рівня, що фіксувався перед повномасштабним вторгненням). Хоча обидва індикатори повернулися до свого базового значення, зафіксовані зниження заслуговують на увагу, оскільки свідчать про зростаюче розчарування у діяльності влади. Зміни становлять значний ризик для вертикальної згуртованості, особливо в умовах триваючої війни, яка вимагає стабільної довіри та співпраці між громадянами й владою задля забезпечення стійкості та ефективного управління. Коли громадська довіра до державних інституцій знижується, це може послабити суспільну відповідь, ускладнити співпрацю громадян та влади і сприяти зростанню недовіри до рішень уряду. Якщо ці тенденції не буде подолано, зростаючий розрив між очікуваннями громадян і сприйнятими діями влади може ще більше підірвати соціальну згуртованість в Україні та ослабити здатність країни протистояти зовнішній агресії. Детальніше про ці результати дивіться у розділі «Ключові результати за індикаторами» (підрозділи 4.7 і 4.8) та розділі «Зміни в індикаторі «Відчуття, що українська влада піклується»».

Тривала відданість суспільним інтересам: українці продовжують демонструвати відданість спільному благу. **Відчуття громадянського обов'язку**, яке складається з елементів, що вимірюють відчуття впливу та громадянської відповідальності, залишається стабільним на рівні 6.2 у 2024 році, зазнавши лише незначного зниження порівняно з 2023 роком. Водночас, рівень **співпраці в громадах**, хоча й відносно стабільний, становить середній показник 5.2, що близький до 5.5, зафіксованого у 2023 році. Якщо перший індикатор, пов'язаний із відчуттям громадянського обов'язку, більше стосується почуттів та намірів, то другий відображає переважно поведінку та дії. У сукупності ці індикатори відображають помірний, але стабільний рівень індивідуальної та колективної відповідальності й участі в Україні. Детальніше про ці результати дивіться у розділі «Ключові результати за індикаторами» (підрозділи 4.3 та 4.4).

Стабільні міжгрупові відносини: рівень міжгрупових відносин у 2024 році залишився стабільним порівняно з 2023 роком, демонструючи середні або нижче середніх результати за оцінюваними індикаторами. **Соціальна толерантність**, або рівень прийняття меншин та маргіналізованих груп, становить 5.4 із 10, що є лише незначним зниженням порівняно з 5.7 у 2023 році та 5.6 у 2021 році. Роми, поряд із представниками спільноти ЛГБТКІ+ та людьми, які мають проблеми із наркотичною залежністю, продовжують стикатися з нижчим рівнем прийняття порівняно з іншими групами. Щодо географічних відмінностей у 2024 році, Івано-Франківська та Закарпатська області демонструють значно нижчі показники толерантності порівняно з національним середнім рівнем, тоді як Херсонська та Миколаївська області, розташовані поблизу лінії фронту, мають вищі показники.

Соціальна загроза – індикатор, що вимірює відчуття загрози від людей із різних регіонів чи середовищ, зросла до 3.9 у 2024 році, що відображає незначне підвищення порівняно з 3.6 у 2023 році, але суттєвіше зростання порівняно з 2.8 у 2021 році. Хоча зміни за останній рік мінімальні, тенденція свідчить про зростаючу стурбованість українців потенційними загрозами з боку певних груп, зокрема тих, хто має досвід життя під окупацією на

13 Респондентів запитували про органи влади загалом, без уточнення національного чи обласного рівня.

непідконтрольних уряду територіях, осіб із проросійськими поглядами та людей із Криму. Масове переміщення, спричинене війною, створило багато соціально-економічних викликів для громад, сімей та окремих осіб, але ці труднощі не призвели до поширених міжгрупових конфліктів або напруженості між внутрішньо переміщеними особами (ВПО) та приймаючими громадами. Таким чином, респонденти reSCORE загалом повідомляють про позитивне ставлення до ВПО. Детальніше про ці результати дивіться у розділі «Ключові результати за індикаторами» (підрозділи 4.5 та 4.6).

Географічні та демографічні відмінності: результати дослідження свідчать, що Миколаївська область демонструвала високі показники у 2023 та 2024 роках, підтримуючи стабільний рівень соціальної згуртованості. **Херсонська, Черкаська та Львівська** області, разом із **містом Київ**, також показали високі результати, перевершуючи інші області за сукупними значеннями всіх індикаторів. Водночас, **Тернопільська та Закарпатська** області стабільно набирали нижчі бали порівняно з іншими областями та показали найбільше зниження рівня соціальної згуртованості у 2024 році порівняно з попереднім роком. **Закарпаття** має найнижчі або помітно нижчі показники за всіма індикаторами, окрім «**Підзвітності влади**», а також показало суттєве зниження у сприйнятті «**Влада піклується**», «**Відчуття приналежності**», з одночасним зростанням показника «**Соціальна загроза**». Аналогічно, **Тернопільська** область має результати нижчі за національний середній рівень майже за всіма індикаторами, за винятком «**Плюралістичної української ідентичності**» та «**Громадянського обов'язку**». Найбільше зниження зафіксовано в індикаторах «**Влада піклується**» та «**Підзвітність влади**». Обидві області демонструють складну соціальну динаміку, що підкреслює необхідність цілеспрямованих інтервенцій для подолання цих прогалів і потенційних слабких місць, а також для зміцнення соціальної згуртованості. Детальніше про ці результати дивіться у розділі «Соціальна згуртованість в Україні: динаміка на рівні областей».

З огляду на демографічні чинники, результати reSCORE 2024 показують, що такі характеристики, як вік, рівень доходу, освіта, проживання у міській чи сільській місцевості та статус ВПО, не є суттєвими визначальними факторами соціальної згуртованості. Однак **рівень доходу впливає на сприйняття піклування з боку влади** – люди з вищим доходом, як правило, повідомляють про вищі оцінки за цим індикатором, а також за показником **відчуття громадянського обов'язку**. Тобто, особи з вищими доходами відчують меншу занедбаність з боку влади і мають більше громадянської відповідальності та впливу на події в Україні. Це спостереження свідчить про те, що економічна нестабільність і бідність можуть підривати вертикальну соціальну згуртованість. Детальніше про ці результати дивіться у розділі «Ключові результати за індикаторами».

Для детальнішої інформації про результати опитування рекомендуємо відвідати платформу даних SeeD – <https://app.scoreforpeace.org/en/ukraine/score/2024/1/map?row=tn-3-0>. У наступному розділі надається детальний аналіз кожного індикатора, включаючи детальніший огляд загальнонаціональних показників та їхніх змін з плином часу.

4

Ключові результати за індикаторами

4.1 ВІДЧУТТЯ ПРИНАЛЕЖНОСТІ ДО КРАЇНИ

Відчуття приналежності до країни, яке вимірює ступінь прив'язаності людей до своєї батьківщини, є важливим елементом для підтримки та зміцнення національної єдності, особливо в умовах зовнішніх загроз і викликів. reSCORE оцінює приналежність на різних рівнях, включаючи місцевий, регіональний і національний. Однак, хоча в рамках дослідження вивчаються всі рівні, саме національний рівень приналежності розглядається як складовий елемент концепції соціальної згуртованості. В умовах війни, сильне спільне відчуття національної приналежності зміцнює стійкість та сприяє колективній витривалості.

Дані reSCORE показують, що **відчуття приналежності до країни** залишається високим, із середнім балом у 8.7 із 10, а це найвище значення серед усіх восьми індикаторів соціальної згуртованості. Показник 2024 року майже відтворює значення 2023 року, який фіксувався на рівні 9.0. Варто зазначити, що **відчуття приналежності** значно зросло у 2023 році (після початку повномасштабного російського вторгнення), піднявшись із 7.9 у 2021 році до рекордних 9.0, що відображає зростання національної єдності у відповідь на екзистенційну загрозу. Незначне зниження значення індикатора в 2024 році не слід розглядати як статистично значуще¹⁴. Отже, високе відчуття приналежності, як в 2023, так і в 2024 роках, є свідченням стабільного та сильного національного почуття приналежності до країни.

ТАБЛИЦЯ 1. ВІДЧУТТЯ ПРИНАЛЕЖНОСТІ ДО СВОЄЇ КРАЇНИ (2021-2023-2024)

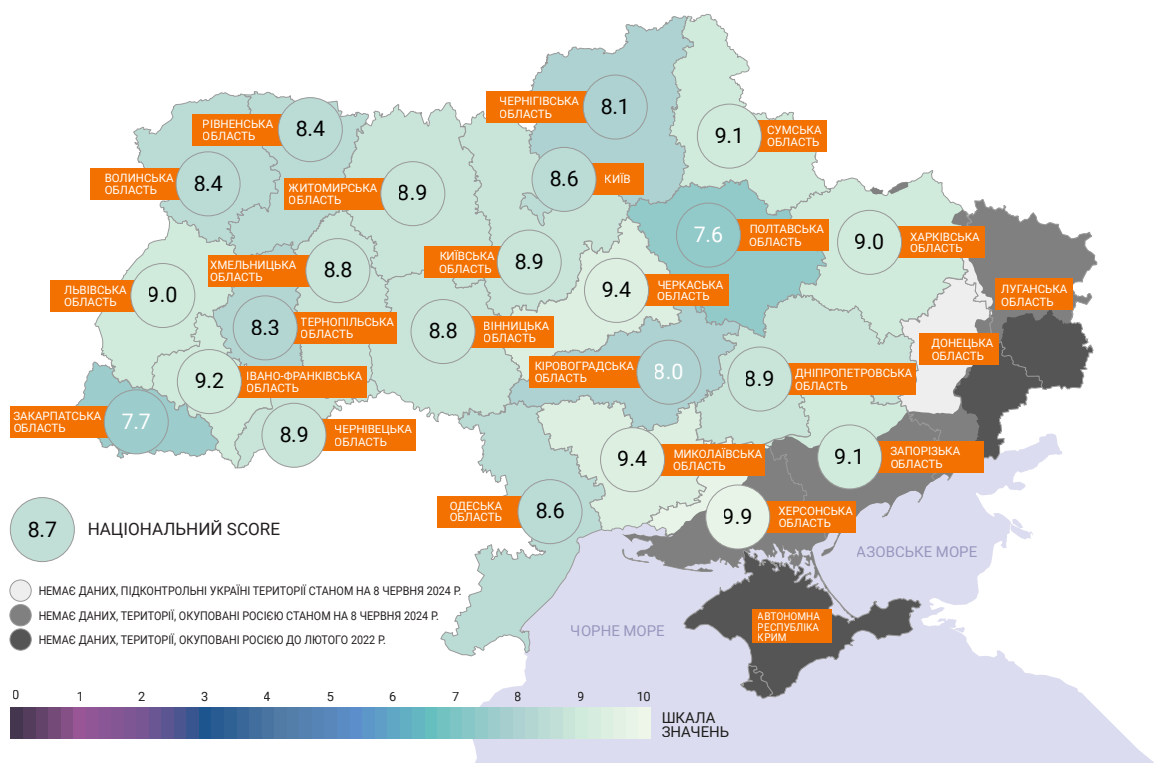
Індикатор	2021	2023	2024
Відчуття приналежності до своєї країни	7.9	9.0	8.7

Подальший аналіз даних показує деякі відмінності між областями. Так, Херсонська область виділяється найвищим показником — 9.9, що відображає емоційний вплив зильнення від російської окупації. Водночас, Полтавська (7.6) та Закарпатська (7.7) області демонструють відносно нижчі показники порівняно з іншими регіонами країни. Показник «Відчуття приналежності» Закарпатської області свідчить про поступове повернення до довоєнного рівня (6.8 у 2021

¹⁴ Для цілей цього звіту лише відмінності та зміни, які становлять плюс-мінус 1 або більше, вважаються значущими. Значення, що знаходяться в межах цих показників, слід вважати неістотними.

році), тоді як показник Полтавської області трохи нижчий за її довоєнний рівень (8.3 у 2021 році). Ці зміни потребують глибшого якісного аналізу для більш повного розуміння результатів, проте це виходить за межі завдань цього звіту.

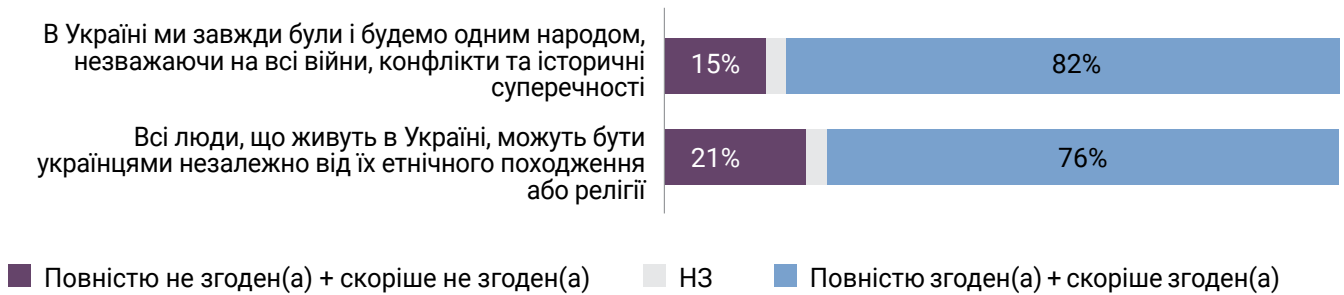
КАРТА 1. ВІДЧУТТЯ ПРИНАЛЕЖНОСТІ ДО СВОЄЇ КРАЇНИ (2024)

reSCORE
УКРАЇНА / 2024

4.2 ПЛЮРАЛІСТИЧНА УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ

Плюралістична українська ідентичність – індикатор, що вимірює інклюзивність національної ідентичності України, є другим за величиною показником соціальної згуртованості, посідаючи місце одразу після **відчуття приналежності до країни**. Цей індикатор демонструє виняткову стабільність протягом років, відображаючи стійкі настрої плюралізму та єдності (див. Таблицю 2). Така стабільність особливо значуща в умовах війни, оскільки відданість плюралістичній ідентичності сприяє солідарності, допомагає долати соціальні розриви та боротися з маргіналізацією, водночас забезпечуючи здатність різних груп до співпраці та спільної діяльності. Плюралістична ідентичність також зміцнює спільне почуття мети та колективної самосвідомості, незалежно від наявних відмінностей. Крім того, стабільність цього індикатора з часом свідчить про те, що відчуття плюралізму є глибоко вкоріненим відчуттям у національній свідомості українців і виходить за межі короткострокових змін у сприйнятті, спричинених війною.

ГРАФІК 1. ЕЛЕМЕНТИ ДЛЯ ВИМІРЮВАННЯ ПЛЮРАЛІСТИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Індикатор плюралістичної української ідентичності оцінює явище на двох рівнях: по-перше, чи вважають респонденти, що всі люди, які живуть в Україні, незалежно від етнічного чи релігійного походження, можуть бути українцями; і, по-друге, чи вірять вони, що українці завжди були одним народом, незважаючи на війни, конфлікти та суперечності. Результати показують, що 82% респондентів погоджуються з першим твердженням, що відповідає показнику 2023 року (86%). Аналогічно, 76% погоджуються з другим твердженням, яке залишилося незмінним порівняно з 2023 роком.

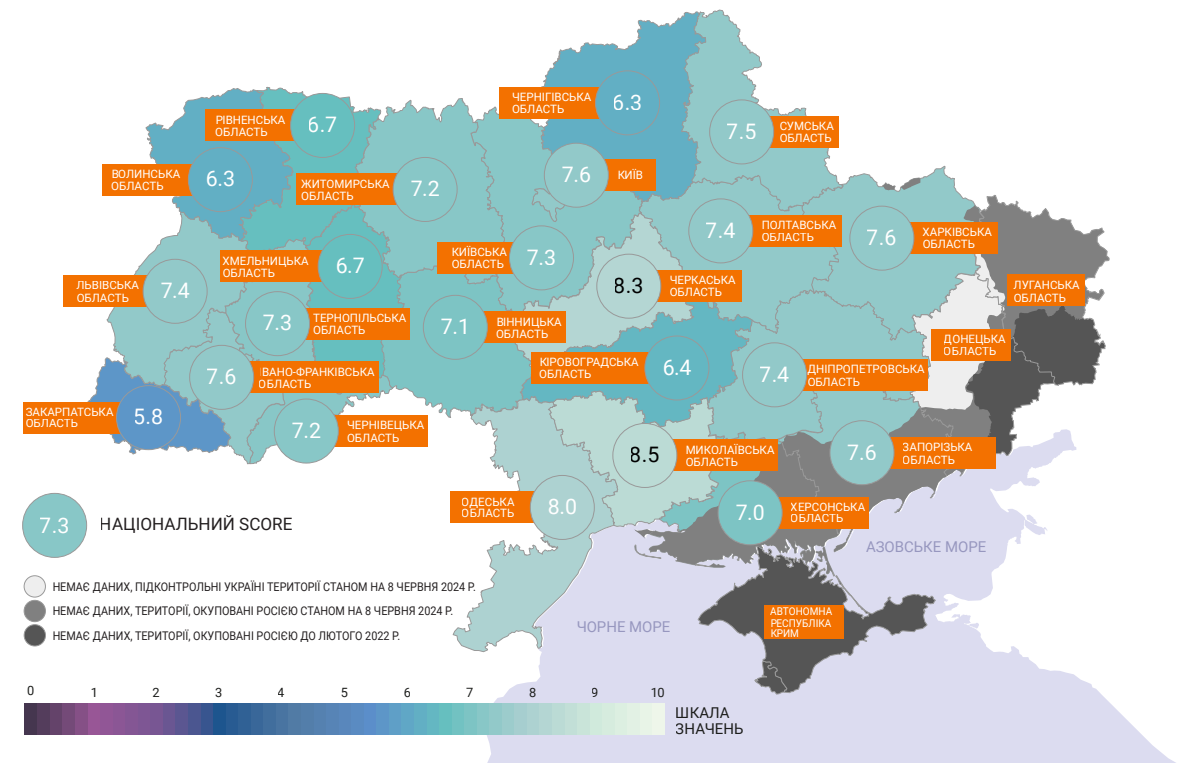
ТАБЛИЦЯ 2. ПЛЮРАЛІСТИЧНА УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ (2021-2023-2024)

Індикатор	2021	2023	2024
Плюралістична українська ідентичність	7.3	7.6	7.3

Значних демографічних відмінностей у рівнях плюралістичної української ідентичності не виявлено, тобто, такі показники, як вік, стать або місце проживання (міська чи сільська місцевість), не впливають на оцінки за цим індикатором. На рівні областей є лише мінімальні відмінності у Закарпатській області, де показник помітно нижчий (5.8), та Миколаївської області, де він суттєво вищий (8.5) порівняно із загальнонаціональним показником (7.3 із 10). Це свідчить про значну поширеність інклюзивної ідентичності серед усіх груп в Україні. Однак низькі показники в Закарпатській області та помірні у Волинській і Чернігівській областях заслуговують на подальшу увагу та аналіз, адже недостатній або слабкий рівень плюралізму може потенційно спричинити соціальну напругу між різними групами.

КАРТА 2. ПЛЮРАЛІСТИЧНА УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ (2024)

reSCORE
УКРАЇНА / 2024

4.3 ВІДЧУТТЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО ОБОВ'ЯЗКУ

«Відчуття громадянського обов'язку» — агрегований показник, до якого входять відчуття власного впливу та відчуття громадянської відповідальності. Показник вимірює, наскільки людина почувається відповідальною за майбутнє та добробут свого суспільства та країни, та вважає, що звичайні люди можуть змінювати ситуацію в своїх спільнотах. Відчуття громадянського обов'язку доповнює інші індикатори, зокрема, показники, що мають відношення до врядування і взаємодії між громадянами та владою. Цей показник вимірює потенціал громадян у формуванні суспільних результатів та їхній вплив на процеси прийняття рішень. Сильне відчуття громадянського обов'язку є особливо важливим у контексті війни, адже воно сприяє формуванню спільного почуття відповідальності та відданості країні й її майбутньому, заохочуючи громадян до участі в колективних діях.

У 2024 році **відчуття громадянського обов'язку** перевищує середній рівень, становлячи 6.2 з 10, що близько до відповідного показника 2023 року (6.6) та вище, ніж показник 2021 року (5.4). Ці результати свідчать про те, що українці залишаються мотивованими і впевнені у своїй здатності впливати на зміну ситуації в своїх спільнотах та в країні.

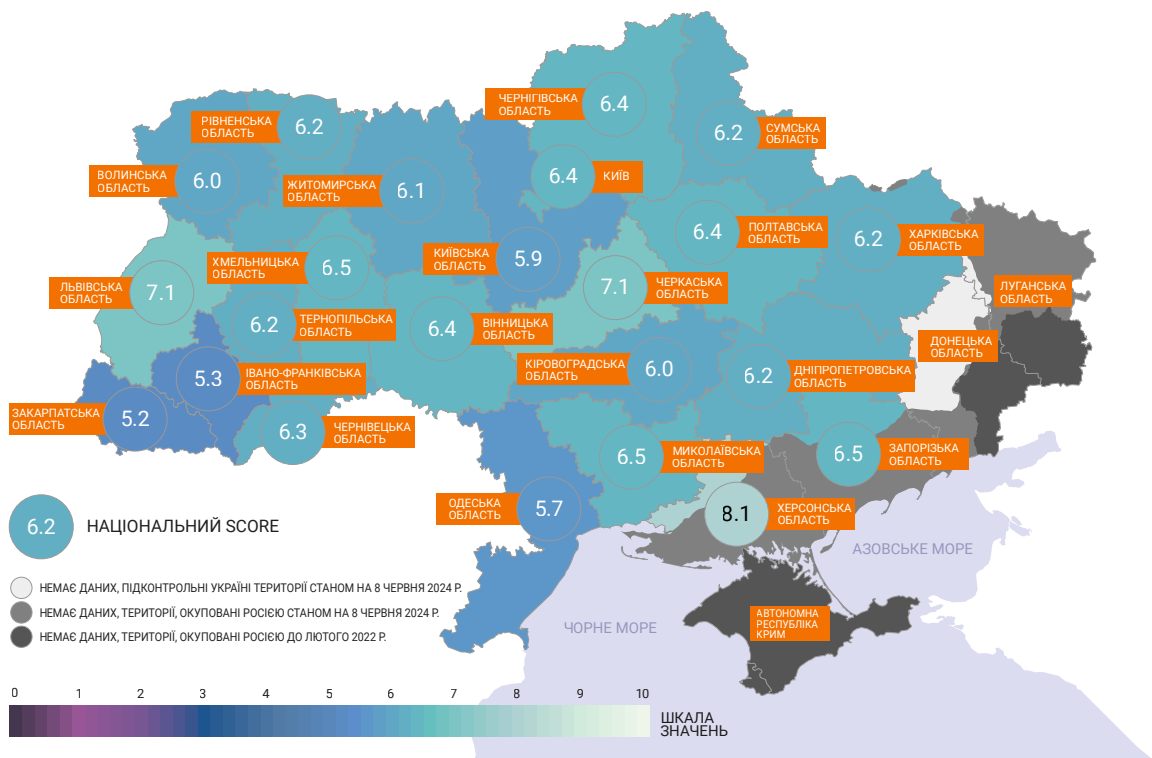
ТАБЛИЦЯ 3. ВІДЧУТТЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО ОБОВ'ЯЗКУ (2021-2023-2024)

Індикатор	2021	2023	2024
Відчуття громадянського обов'язку	5.4	6.6	6.2

Не спостерігається відмінностей за віком, місцем проживання (місто чи село) чи статусом ВПО, однак результати варіюються залежно від рівня доходу та освіти. Групи з низьким рівнем доходу повідомляють про нижчий рівень громадянського обов'язку (5,5) порівняно з групами з високим рівнем доходу (6,6). Аналогічно, особи з початковою освітою мають нижчі показники (5,5), ніж ті, хто здобув вищу освіту (рівень громадянського обов'язку серед респондентів з вищою освітою становить 6,7). Розриви в показнику відчуття громадянського обов'язку між цими групами свідчать про те, що особи з меншими ресурсами та нижчим рівнем освіти можуть почуватися менш впевненими чи менш спроможними впливати на зміни у своїх громадах. Відчуття відчуженості може послаблювати політичну та суспільну залученість громадян.

Відчуття громадянського обов'язку загалом стабільне у більшості областей, проте є помітні винятки. Закарпатська та Івано-Франківська області демонструють нижчі показники, які в середньому становлять 5,2 та 5,3 відповідно. Херсонська область, навпаки, показує значно вищий рівень громадянського обов'язку – 8,1, що, ймовірно, відображає вплив деокупації. Дані свідчать, що Івано-Франківська область зазнала найбільшого падіння в 2024 році – з 6,8 у 2023 році до 5,3 у 2024 році, тоді як у Херсонській області спостерігається невелике зростання порівняно з 7,3 у 2023 році. Закарпатська область, своєю чергою, мала одні з найнижчих показників відчуття громадянського обов'язку ще з 2021 року (4,5) та 5,6 у 2023 році.

КАРТА 3. ВІДЧУТТЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО ОБОВ'ЯЗКУ (2024)

reSCORE
УКРАЇНА / 2024

4.4 СПІВПРАЦЯ В ГРОМАДІ

Співпраця в громаді, в рамках цього дослідження, відображає наскільки люди відчують, що вони можуть покладатися на підтримку один одного у своїй громаді, а також показує рівень їхньої активної співпраці для вирішення спільних проблем. Співпраця на рівні громади є важливою для соціальної згуртованості, оскільки вона зміцнює соціальні зв'язки, посилюючи взаємну підтримку та солідарність. У воєнний час ця здатність набуває особливого значення, оскільки допомагає громадам адаптуватися до нових викликів і знаходити спільні рішення у відповідь на труднощі, спричинені вторгненням. Варто також зазначити, що на відміну від інших індикаторів, обговорюваних раніше, цей індикатор є найбільш поведінковим, зосередженим більше на діях, ніж на сприйнятті, що робить його особливо важливим для інтерпретації ситуації.

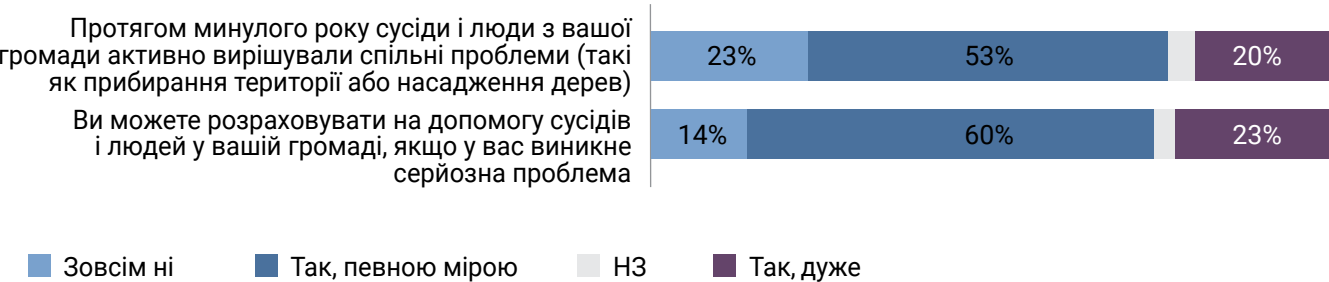
Рівень співпраці в громаді залишається на помірному рівні – 5.2 з 10, з мінімальними коливаннями протягом останніх років. Значних демографічних відмінностей (вік, проживання у міській чи сільській місцевості, статус ВПО, дохід, освіта) немає, а регіональні відмінності мінімальні. Це свідчить, що показник співпраці в громаді демонструє значну стабільність, яка, ймовірно, не залежить від короточасних впливів війни. Втім, слід звернути увагу на те, що показник має значний потенціал для покращення.

ТАБЛИЦЯ 4. СПІВПРАЦЯ В ГРОМАДІ (2021-2023-2024)

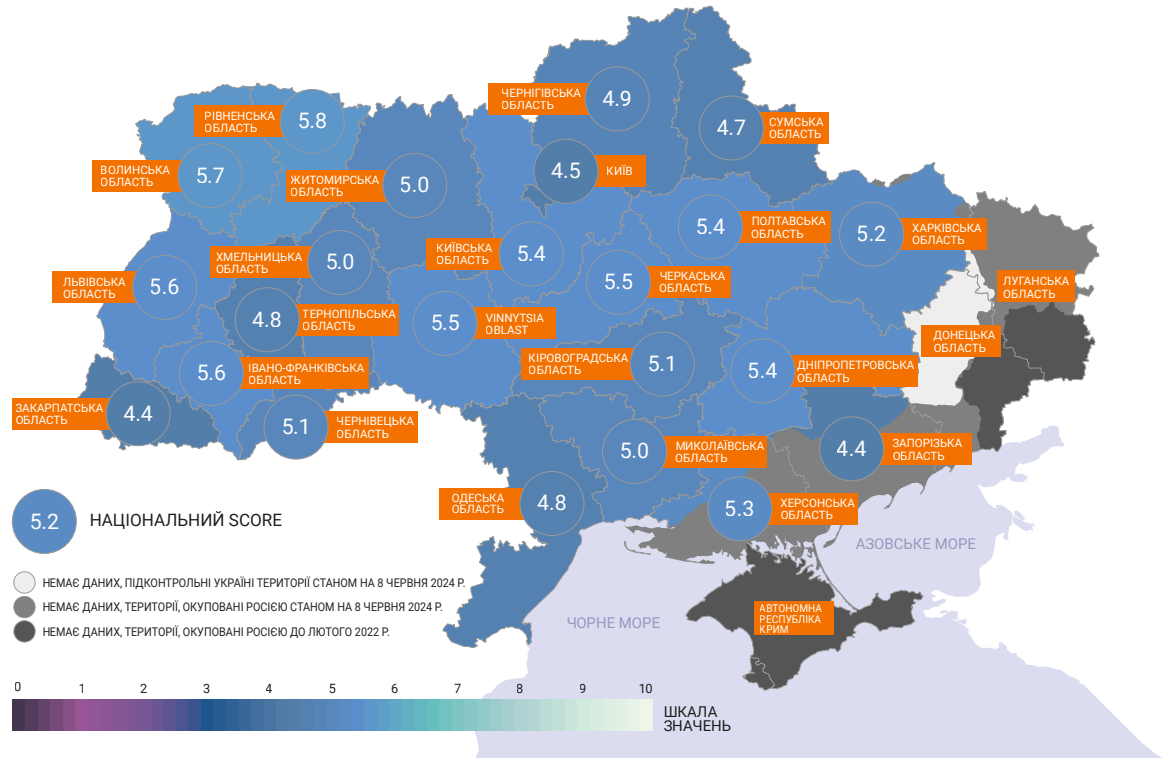
Індикатор	2021	2023	2024
Співпраця в громаді	5.1	5.5	5.2

Варто зазначити, що індикатор вимірює співпрацю в громаді на двох рівнях. По-перше, чи відчують респонденти, що можуть покладатися на свою громаду або сусідів для допомоги у разі серйозної проблеми; і, по-друге, чи активно громада спільно вирішує проблеми. Як свідчать результати, у 2024 році 83% респондентів зазначили, що можуть розраховувати на допомогу інших (враховуючи відповіді «так, певною мірою» та «так, дуже»), що відповідає аналогічному показнику 2023 року (86%). Більшість респондентів (73%) також зазначили, що їхня громада об'єднувалася для вирішення спільних проблем, – це продовжує тенденцію попереднього 2023 року (тоді 77% стверджувально відповіли на це запитання).

ГРАФІК 2. ЕЛЕМЕНТИ ДЛЯ ВИМІРЮВАННЯ СПІВПРАЦІ В ГРОМАДІ

КАРТА 4. СПІВПРАЦЯ В ГРОМАДІ (2024)

reSCORE
УКРАЇНА / 2024

4.5 СОЦІАЛЬНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ

Соціальна толерантність вимірює рівень прийняття та готовності взаємодіяти з меншинами та маргіналізованими групами в Україні. Цей індикатор є важливим для згуртованого суспільства, оскільки сприяє прийняттю та розумінню між різними групами, зменшуючи ймовірність конфліктів. Індикатор соціальної толерантності оцінює рівень прийняття в суспільстві іммігрантів, ромів, мусульман, євреїв, ЛГБТКІ+ осіб та людей з іншим кольором шкіри.

Рівень соціальної толерантності у 2024 році залишається середнім і становить 5.4 з 10, з мінімальною різницею від аналогічних показників 2023 року (5.7) та 2021 року (5.6). Найбільш прийнятними групами для особистої взаємодії є люди з іншим кольором шкіри, іммігранти, євреї та мусульмани. Роми, поряд із ЛГБТКІ+ спільнотою та особами, які мають проблеми з наркотичною залежністю, продовжують відчувати нижчий рівень прийняття порівняно з іншими групами (Рис. 3). Зокрема, 73% людей не бажають бачити у своїй громаді осіб з наркотичною залежністю (70% у 2023 році), а 51% мають подібне ставлення до ЛГБТКІ+ осіб (варто зазначити, що показник не змінився з 2023 року).

Зважаючи на те, що Україна бореться не лише за свою територіальну цілісність, але й за права людини та прогресивні цінності, отримані результати щодо соціальної толерантності підкреслюють нагальну потребу в ініціативах, які ефективно долають стереотипи та сприяють більшій прийнятності маргіналізованих

груп. Це особливо актуально у контексті євроінтеграції України, адже соціальна толерантність та інклюзивність є ключовими для виконання стандартів ЄС у сфері прав людини та рівності. Водночас, соціальна толерантність та інклюзивність є важливими складовими ширшої концепції соціальної згуртованості, які доповнюють такі її елементи як плюралізм і міжгрупові відносини.

ТАБЛИЦЯ 5. СОЦІАЛЬНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ (2021-2023-2024)

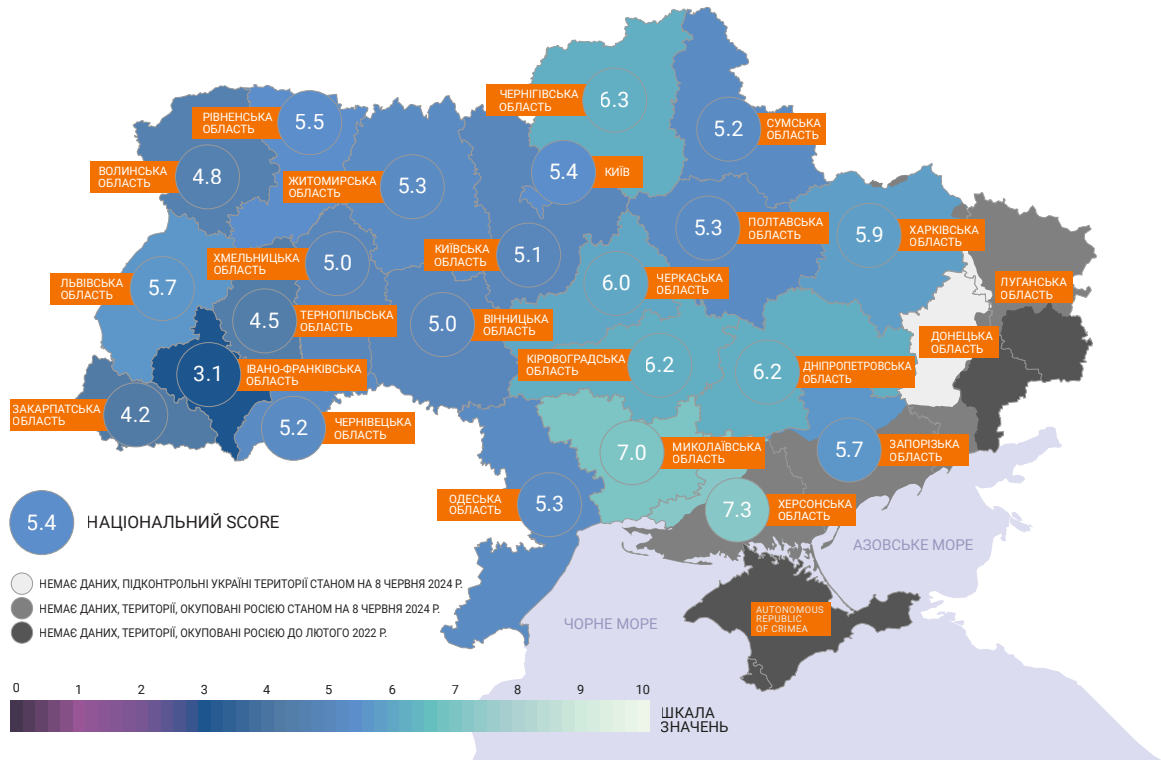
Індикатор	2021	2023	2024
Соціальна толерантність	5.6	5.7	5.4

ГРАФІК 3. ЕЛЕМЕНТИ ДЛЯ ВИМІРЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ (2024)

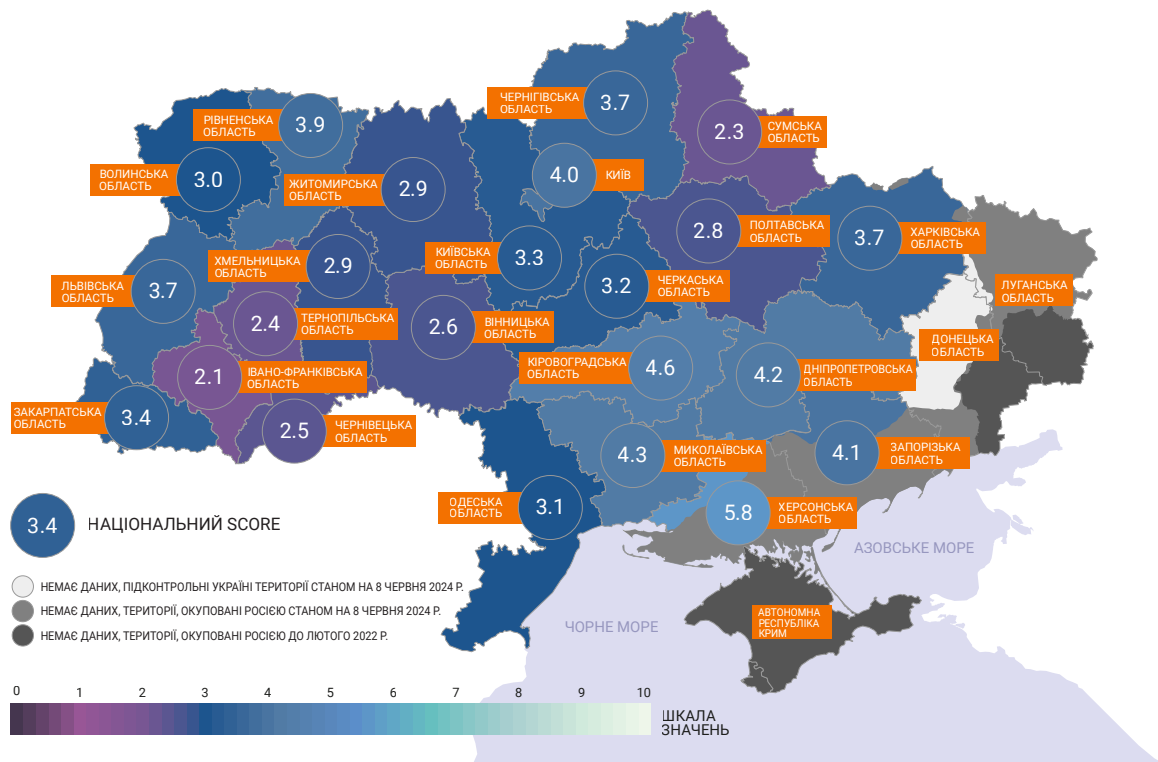
Значущих демографічних відмінностей у рівні соціальної толерантності серед різних груп немає. Проте помітні відмінності серед областей: толерантність зазвичай вища у південно-східних областях і знижується у напрямку на захід. Ця тенденція відповідає показникам 2023 року і сформувалася після початку повномасштабного російського вторгнення. Цікаво, що Івано-Франківська та Закарпатська області мають найнижчі показники соціальної толерантності у 2024 році, 3.1 та 4.2 відповідно, тоді як Херсонська та Миколаївська області демонструють найвищі показники – 7.3 та 7.0 відповідно. Це свідчить про те, що соціальна толерантність зросла в регіонах уздовж лінії фронту та на звільнених територіях (що може вказувати на зростаючу відкритість до меншин після пережитого досвіду окупації).

КАРТА 5. СОЦІАЛЬНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ (ЗАГАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК) (2024)

Зміни індикатора соціальної толерантності до ЛГБТКІ+ між роками є мінімальними, з невеликим зростанням з 3.3 у 2023 році до 3.4 у 2024 році. Однак детальніший аналіз регіональних даних виявляє цікаву динаміку. На відміну від інших груп, ставлення до ЛГБТКІ+ осіб відносно однорідне у більшості регіонів України, за винятком південно-східних областей. Івано-Франківська область знову виділяється найнижчим показником — 2.1, тоді як Херсонська область має найвищий показник — 5.8. Хоча загальні показники за 2023 і 2024 роки майже не відрізняються, зміни на рівні областей більш виразні (причому спостерігається як зростання, так і зниження показників в окремих регіонах). Зокрема, у Миколаївській та Вінницькій областях зафіксовано помітне **зниження** (-1.4 і -1.1 відповідно), тоді як Запорізька, Дніпропетровська та Волинська області демонструють значне **зростання** (+1.5, +1.1 і +1.0 відповідно).

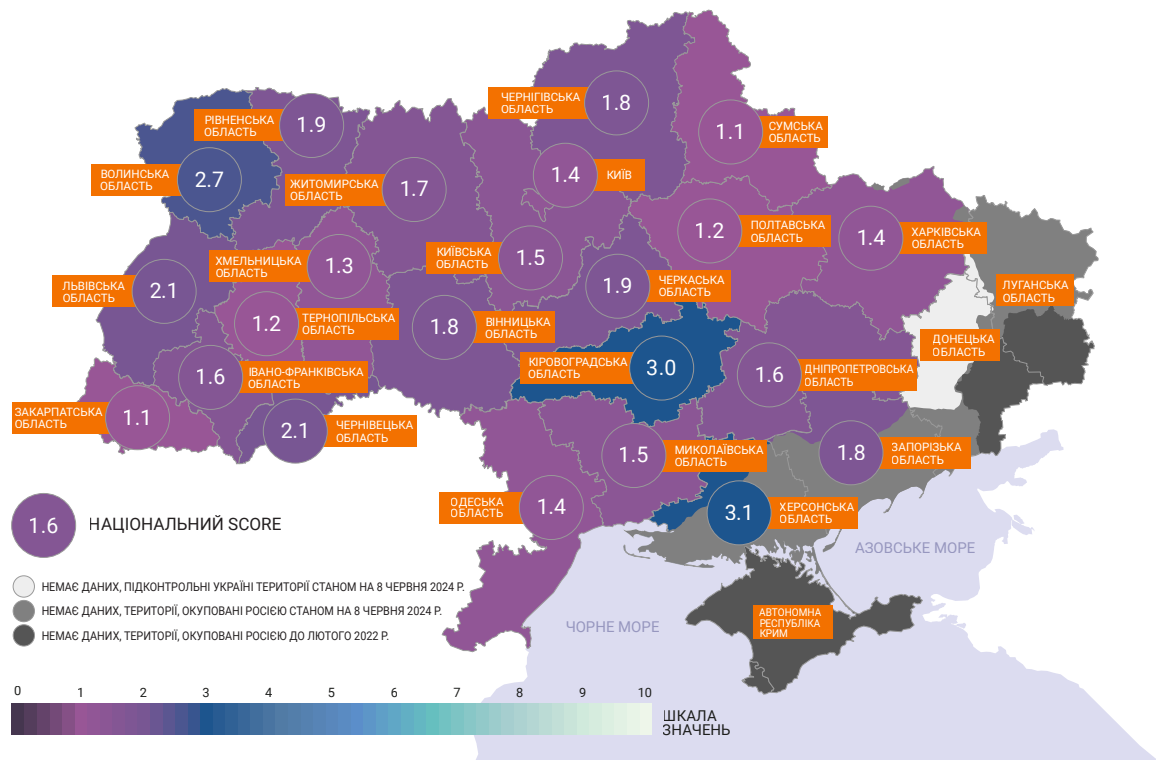
КАРТА 5А. СОЦІАЛЬНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ ДО ЛГБТ (2024)

reSCORE
УКРАЇНА / 2024

Толерантність до людей, які мають проблеми з наркотичною залежністю, залишалася стабільною у 2024 році, становлячи 1,6 у порівнянні з 1,8 у 2023 році. Найнижчий рівень зафіксовано в Закарпатській області (1,1), а найвищий — у Херсонській (3,1) та Кіровоградській (3,0) областях. Найбільше зниження спостерігалось в Миколаївській області (-2,2), тоді як найбільше зростання було зареєстроване у Волинській області (+1,7). У решті областей суттєвих змін у порівнянні з минулим роком не відбулося. Незважаючи на відносну стабільність цього показника, загалом низькі оцінки підкреслюють необхідність приділення більшої уваги цій сфері, особливо у контексті комплексних наслідків війни, таких як травми, розпад сімей та інші стресові чинники, які можуть сприяти збільшенню випадків зловживання психоактивними речовинами.

reSCORE
УКРАЇНА / 2024

Індикатор соціальної загрози вимірює наявність відчуття, що люди з різних регіонів, мовних груп, з різними політичними та громадянськими поглядами, а також ті, хто має статус ВПО або інше походження, можуть підривати єдність їхньої громади. Сильне відчуття соціальної загрози від однієї чи більше груп може підривати соціальну згуртованість, особливо на локальному рівні, оскільки створює відчутну тривогу, яка впливає на поведінку та сприйняття, навіть якщо загрози не є об'єктивними.

15 У 2023 та 2024 роках респондентів запитували про їх відношення до ВПО, осіб, які проживали на невідконтрольних територіях Луганської та Донецької областей до лютого 2022 року, осіб, які проживали на окупованих Росією територіях з 2022 року, жителів заходу та сходу України, російськомовних українців, осіб із проєвропейською орієнтацією, жителів Криму, чоловіків, які уникають військової служби, та українців, які виїхали з країни після повномасштабного вторгнення Росії. Це виключає осіб із проросійською орієнтацією та тих, хто співпрацює з окупаційними силами, які враховувалися в опитуванні 2021 року. Отже, показник за 2021 рік не є повністю порівняним з даними 2023 та 2024 років.

тенденція свідчить про те, що з часом українці стають все більше стурбованими потенційними загрозами з боку різних груп. Це спостереження вимагає подальшого цілеспрямованого аналізу регіональних особливостей з урахуванням того, де і як проявляються сприйняті загрози.

ТАБЛИЦЯ 6. ВІДЧУТТЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАГРОЗИ ВІД ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНИХ ГРУП (2021-2023-2024)

Індикатор	2021	2023	2024
Відчуття соціальної загрози від представників різних груп	2.8*	3.6	3.9

*Не повністю порівнянний з показниками 2023 та 2024 років через зміни в оцінюваних категоріях. Дивіться примітку 15 для детального пояснення.

На графіку 4 показано, що жителів західних областей (2.2) та східних областей (2.8), російськомовних українців (2.8), людей з проєвропейською орієнтацією (2.7) та тих, хто виїхав з України після повномасштабного вторгнення (2.7), сприймають такими, що не загрожують єдності громад. Водночас респонденти демонструють високий рівень відчуття соціальної загрози від осіб, які проживають на непідконтрольних територіях (5,1). Наступними за рівнем загрози сприймаються люди з Криму та ті, хто перебуває під окупацією після 2022 року. Варто також зазначити, що ВПО загалом сприймаються як частина громади, де б вони не знаходилися, що відповідає результатам попередньої хвилі reSCORE.

ГРАФІК 4. ОЦІНКИ ВІДЧУТТЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАГРОЗИ ВІД ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНИХ ГРУП (2023 – 2024)

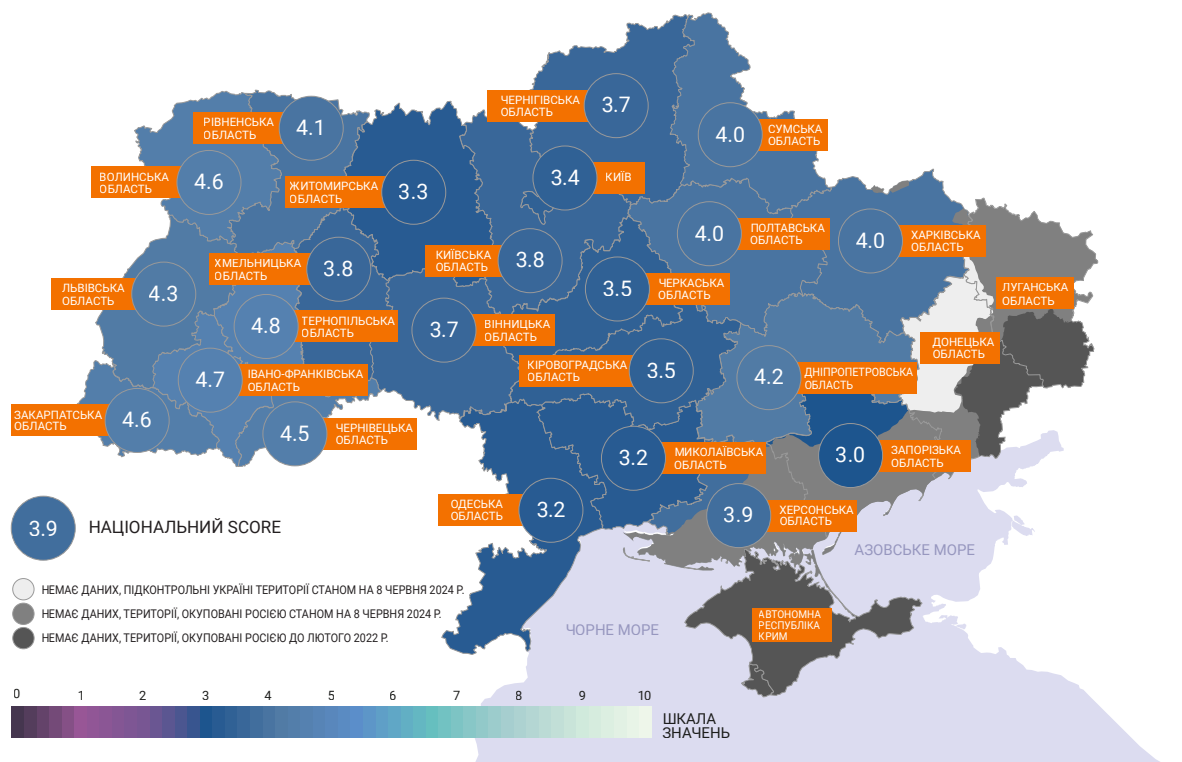

Порівняння даних за 2023 і 2024 роки не виявило помітних змін у сприйнятті соціальної загрози, що свідчить про стабільність громадської думки щодо різних груп. Проте, помітною є одна значуща тенденція: сприйняття загрози від людей, які проживають на непідконтрольних територіях Луганської та Донецької областей (станом до лютого 2022 року), зросло на 0.8 пунктів – з 4.3 до 5.1. Хоча ця різниця не досягає критичної статистично значущої позначки в 1 бал, якщо показник продовжить рости, це вказуватиме на зростаюче занепокоєння українців щодо тих, хто міг мати безпосередній досвід взаємодії з окупаційними силами.

Також важливо зазначити, що істотних відмінностей у сприйнятті загроз серед різних демографічних груп не виявлено: такі показники, як вік, стать, освіта не впливають на рівень тривоги. Відмінності між областями є помірними: найменший рівень тривоги виявлено в Запорізькій області (3.0), тоді як у Тернопільській області цей показник сягає 4.8, що вище за середній рівень по країні – 3.9 із 10.

КАРТА 6. ВІДЧУТТЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАГРОЗИ ВІД ПРЕДСТАВНИКІВ ІНШИХ ГРУП (ЗАГАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК) (2024)

reSCORE
УКРАЇНА / 2024

4.7 ПІДЗВІТНІСТЬ ОРГАНІВ ВЛАДИ

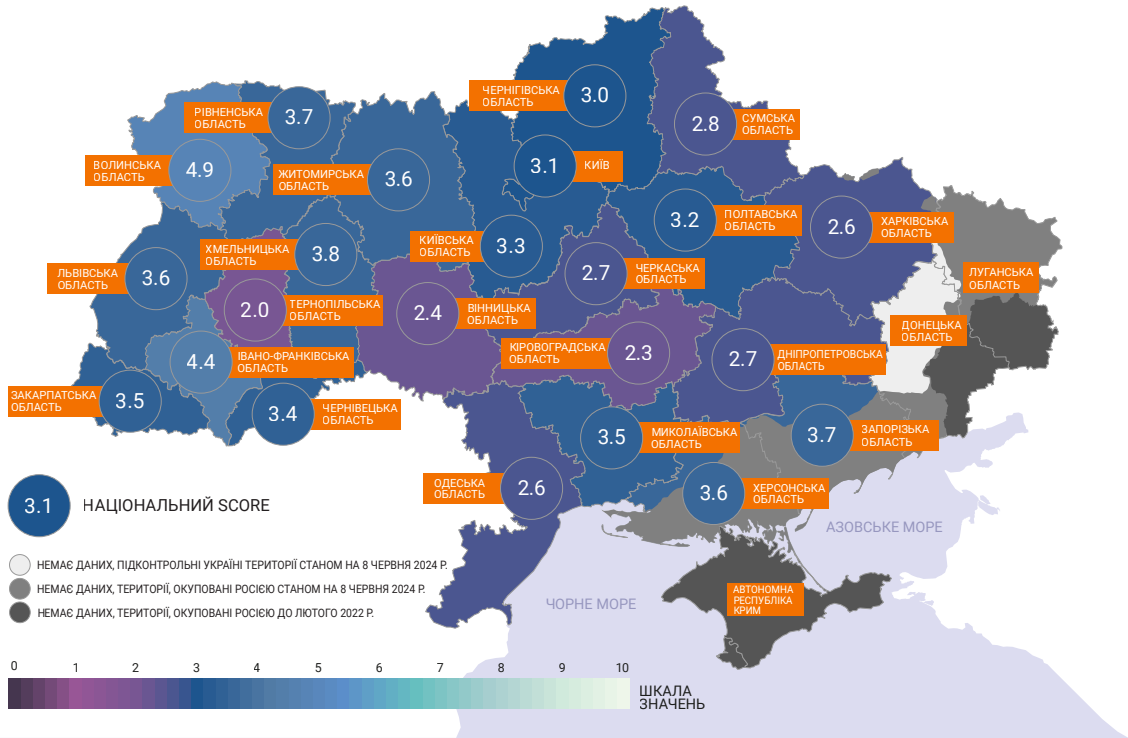
Підзвітність органів влади вимірює, наскільки респонденти відчують, що влада є і може бути підзвітною. Разом із показниками «Відчуття, що влада піклується» та «Відчуття громадянського обов’язку», цей індикатор формує вертикальний вимір соціальної згуртованості, який відображає взаємодію між громадянами та державою. Підзвітність є важливою для соціальної згуртованості, оскільки забезпечує прозорість, зміцнює громадську впевненість у інституціях та сприяє здоровим відносинам між громадянами та державою. У 2024 році підзвітність органів влади залишається на відносно низькому рівні, складаючи в середньому 3.1 з 10. Як показано в Таблиці 7, цей індикатор зазнав різкого зростання після вторгнення (зріс з 2.7 у 2021 році до 4.1 у 2023 році). Ці тенденції свідчать про те, що післявоєнний сплеск довіри до інституцій поступово спадає, що може призвести до громадського невдоволення, загострення скарг та підриву легітимності, а також до ослаблення інтегрованих зусиль у війні.

ТАБЛИЦЯ 7. ПІДЗВІТНІСТЬ ОРГАНІВ ВЛАДИ (2021-2023-2024)

Індикатор	2021	2023	2024
Підзвітність органів влади	2.7	4.1	3.1

Значущих демографічних відмінностей (вік, проживання у міській чи сільській місцевості, статус ВПО, дохід, освіта) у рівнях сприйняття підзвітності органів влади не виявлено. Регіональні відмінності також мінімальні, за винятком Тер-

КАРТА 7. ПІДЗВІТНІСТЬ ОРГАНІВ ВЛАДИ (2024)

нопільської області, яка має помітно нижчий показник (2.0), та Волинської (4.9) і Івано-Франківської (4.4) областей, які демонструють вищі показники порівняно із загальнонаціональним середнім рівнем (3.1).

Результати reSCORE показують, що підзвітність органів влади має негативну кореляцію як з рівнем корупції (-0.321)¹⁶, так і з скептицизмом щодо реформ (-0.333), — тобто, чим вище сприйняття корупції, тим вищий скептицизм щодо реформ і нижча оцінка підзвітності органів влади. Натомість, підзвітність органів влади має позитивну кореляцію з довірою до центральних органів влади (0.404), тобто, чим вища оцінка підзвітності, тим більша громадська довіра до влади.

4.8 ВІДЧУТТЯ, ЩО ВЛАДА ПІКЛУЄТЬСЯ

Індикатор «Відчуття, що влада піклується» оцінює, наскільки українська влада сприймається як чуйна та уважна до своїх громадян, відображаючи здатність уряду задовольняти їхні потреби та приділяти належну увагу всім верствам суспільства. Цей елемент є важливим для соціальної згуртованості, оскільки уряд, що сприймається як несправедливий і нечутливий, послаблює зв'язок між державою і громадянами. Більше того, в екстремальних умовах, зокрема, в умовах війни, громадяни частіше об'єднуються та співпрацюють, коли відчують, що уряд діє в їхніх інтересах і працює задля загального блага.

Цей індикатор зазнав значного зростання після початку повномасштабного вторгнення, піднявшись з низького рівня (2.6) у 2021 році до середнього рівня (4.6) у 2023 році. Однак у 2024 році він значно знизився до 3.0, що трохи вище довоєнного рівня. Це падіння свідчить про те, що сплеск 2023 року був тимчасовим явищем, спричиненим ефектом «гуртування навколо прапора», який часто спостерігається у кризові періоди. З перебігом війни цей ефект зменшився, і показник повернувся до значень, близьких до довоєнних. Така тенденція спостерігається також у випадку індикатора «Підзвітності органів влади». Стабільно низькі значення обох індикаторів потребують уваги, оскільки вони вказують на зростаючий розрив між очікуваннями громадян та чуйністю державних інституцій. Ця невідповідність безсумнівно може завдати шкоди як воєнним, так і післявоєнним зусиллям з відновлення, сприяючи поширенню почуття апатії.

ТАБЛИЦЯ 8. ВІДЧУТТЯ, ЩО УКРАЇНЬСЬКА ВЛАДА ПІКЛУЄТЬСЯ (2021-2023-2024)

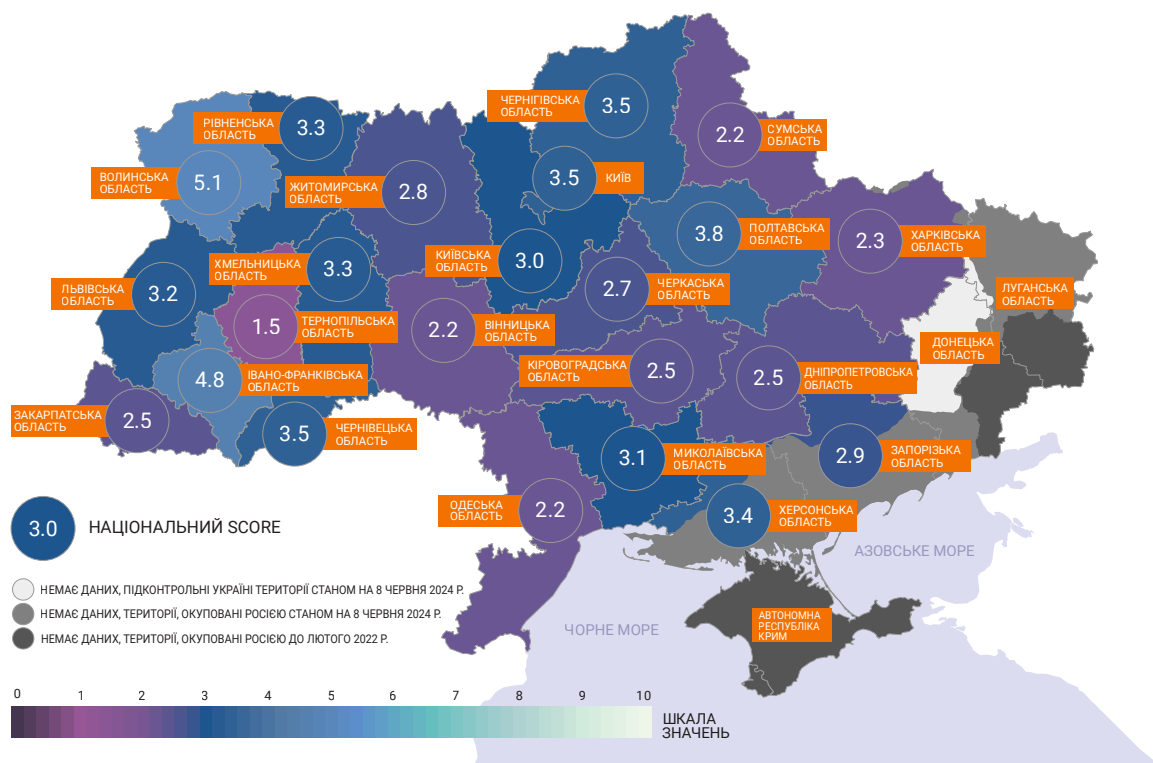
Індикатор	2021	2023	2024
Відчуття, що українська влада піклується	2.6	4.6	3.0

¹⁶ У цьому аналізі ми зосереджуємося на кореляціях, що перевищують 0,30 або є нижчими за -0,30. Відповідно, не всі кореляції наведені в тексті.

Немає значущих демографічних відмінностей у рівнях відчуття, що влада піклується, за винятком рівня доходу: групи з високим доходом демонструють вищі показники (3.4) порівняно з групами з низьким доходом (2.3). Загалом регіональні відмінності є мінімальними, але деякі області виділяються: Тернопільська область має значно нижчі показники (1.5), тоді як Волинська (5) та Івано-Франківська (4.8) області демонструють вищі показники порівняно із загальнонаціональним середнім рівнем (3.0). На тепловій карті нижче показано, що у західних областях, за винятком Тернопільської, як правило, фіксуються вищі оцінки рівня турботи з боку влади, тоді як області, розташовані ближче до фронту, особливо на сході, демонструють нижчі оцінки. Отже, люди з нижчим рівнем доходу та ті, хто живе ближче до лінії фронту, відчувають більшу відчуженість, вважаючи, що їхні потреби та інтереси недостатньо враховані владою.

КАРТА 8. ВІДЧУТТЯ, ЩО УКРАЇНЬСЬКА ВЛАДА ПІКЛУЄТЬСЯ (2024)

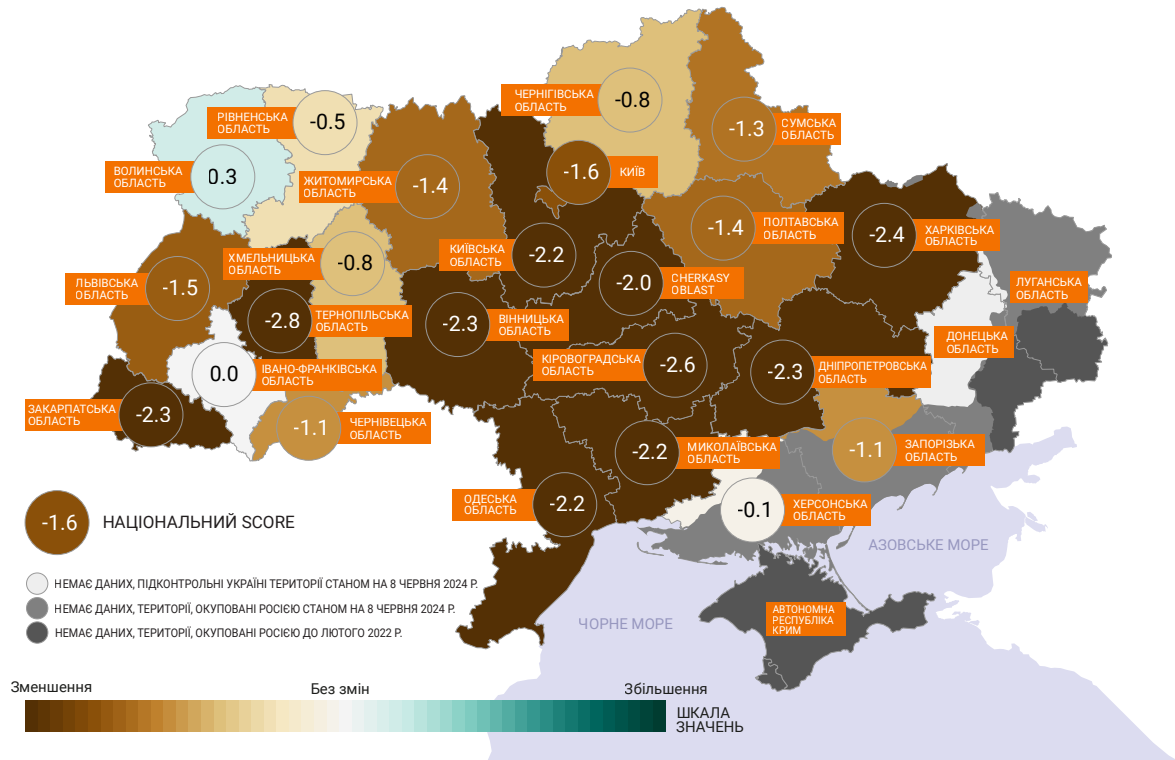
Під час оцінювання змін протягом року варто відзначити, що зниження

показника «Відчуття, що влада турбується» є більш вираженим у центральних регіонах, тоді як у західних регіонах це зниження менш значне. Особливий випадок становлять деокупована частина Херсонської області та Івано-Франківська область, де сприйняття турботи українських органів влади залишається стабільним протягом останніх двох років.

КАРТА 9. ВІДЧУТТЯ, ЩО УКРАЇНЬСЬКА ВЛАДА ПІКЛУЄТЬСЯ (ЗМІНИ ВІД 2023 ДО 2024)

reSCORE
УКРАЇНА / 2024

Результати reSCORE демонструють, що відчуття, що влада піклується позитивно корелює з оцінкою надання публічних послуг¹⁷ (0.316) та особистою безпекою¹⁸ (0.422), та негативно з рівнем корупції (-0.357) та скептицизмом щодо реформ (-0.398). Важливо зазначити, що скептицизм щодо реформ і особиста безпека зазнали помітних змін з 2023 до 2024 року: перший показник зріс з 5.1 до 6, тоді як другий знизився з 5.5 до 4.8. Ці зміни, ймовірно, сприяли зниженню сприйняття турботи з боку влади¹⁹.

У наступному розділі буде розглянуто динаміку соціальної згуртованості в Україні на національному рівні, зокрема, за ключовими індикаторами та тенденціями останніх кількох років.

¹⁷ Ступінь задоволеності наданням публічних послуг, таких як освіта, охорона здоров'я та соціальні виплати.

¹⁸ Ступінь, до якого людина відчуває себе захищеною від насильства в повсякденному житті та впевнена, що поліція здатна її захистити.

¹⁹ Однак важливо розуміти, що ці кореляції не дають змоги визначити причинно-наслідкові зв'язки або напрямки зв'язку між ними. Більше інформації про чинники, що впливають на окремі елементи соціальної згуртованості, можна знайти у звітах SeeD про соціальну згуртованість за 2023 рік.

5

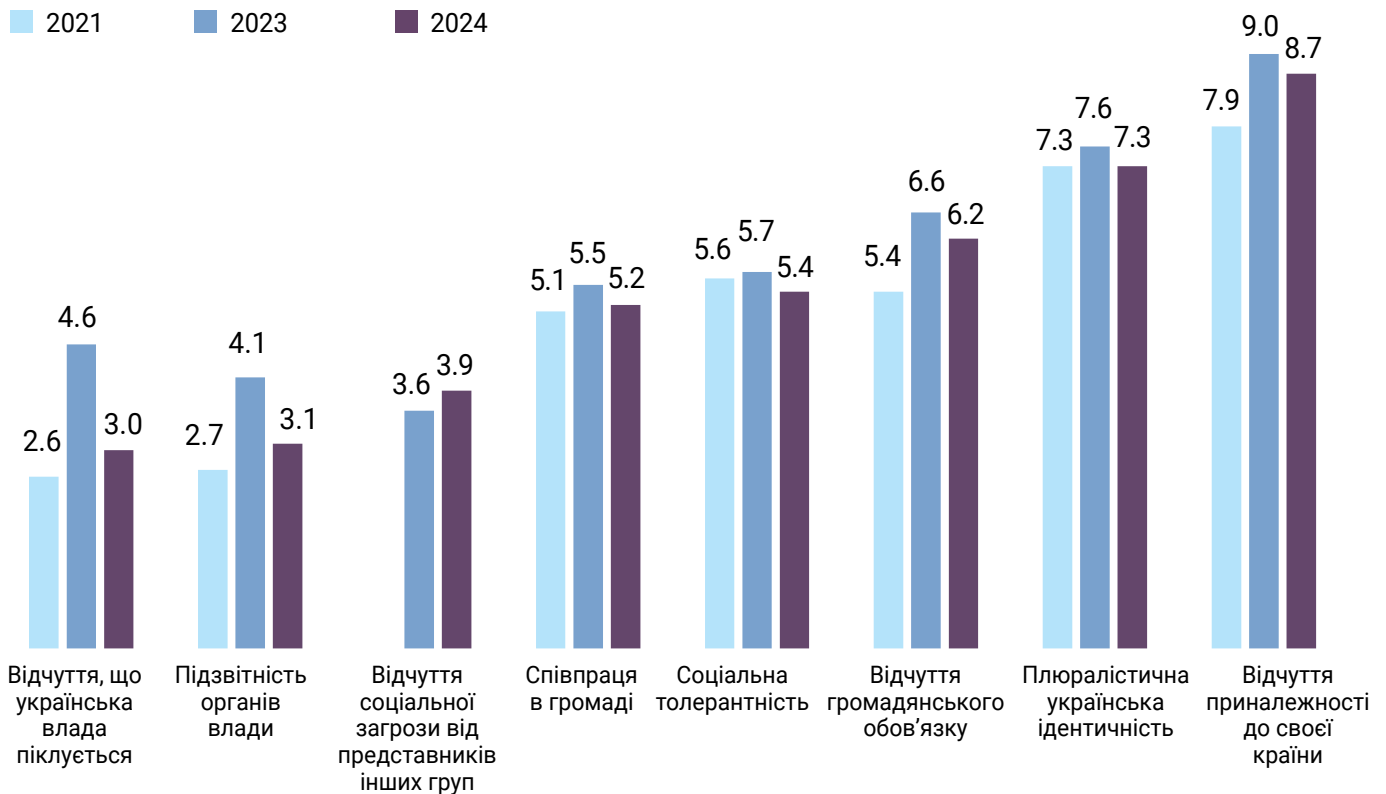
Соціальна згуртованість в Україні: динаміка на національному рівні

Висновки reSCORE 2024 свідчать, що українське суспільство залишається згуртованим і єдиним, особливо в горизонтальному вимірі соціальної згуртованості, попри триваючу війну та її виклики. Відчуття спільної ідентичності продовжує слугувати потужною об'єднувальною силою: як **відчуття приналежності до країни** (8,7 з 10), так і **плюралістична українська ідентичність** (7,3) – ключові індикатори в рамках соціальної згуртованості – демонструють значну стабільність протягом років. Такий високий рівень спільної ідентичності та прихильності до країни свідчать про стійке й потужне відчуття національної приналежності, що є життєво важливим в умовах зовнішньої агресії. Цю тенденцію слід зберігати та плекати, адже це становить основу колективної стійкості України.

Однак отримані дані також вказують на нові ризики, особливо у вертикальному вимірі соціальної згуртованості. Громадська довіра до органів влади помітно знизилася: як **турбота української влади** (3,0), так і **підзвітність органів влади** (3,1) значно впали порівняно з 2023 роком. Це можна пояснити кількома чинниками, зокрема поступовим послабленням ефекту «об'єднання навколо прапора», коли зростання довіри до влади на початкових етапах повномасштабного вторгнення поступово змінилося зростаючим невдоволенням загальним управлінням воєнними зусиллями. До цього додалися територіальні втрати, які Україна зазнала у 2024 році. Дані reSCORE також вказують, що це зниження пов'язане зі зростаючим сприйняттям того, що влада дедалі менше спроможна ефективно виконувати свої функції, зокрема впроваджувати реформи, боротися з корупцією та забезпечувати особисту безпеку. Попри те, що ці показники повернулися до рівня, зафіксованого до вторгнення, вони залишаються нижчими за середні значення і найнижчими серед інших індикаторів згуртованості. Це викликає занепокоєння, адже зростаючий розрив між очікуваннями громадян та сприйнятими діями влади може підірвати згуртованість і ослабити колективну відповідь на війну, створюючи екзистенційні виклики для України.

Важливо підкреслити, що **відчуття громадянського обов'язку** (6,2) – третій індикатор, який оцінює вертикальні відносини – залишається вищим за середній рівень і перевищує показник довоєнного періоду, що свідчить про те, що українці, попри триваючу війну, продовжують відчувати сильну особисту відповідальність перед своєю країною. Посилене відчуття відданості демонструє зростаюче усвідомлення українцями важливості індивідуального внеску в спільне благо. Громадяни України показують готовність брати ініціативу на себе для підтримки загальнонаціональних зусиль, замість покладання виключно на інституційну владу. Така активна громадянська позиція заслуговує на подальше заохочення, особливо в умовах послаблення довіри до влади, оскільки вона відображає одну з ключових сильних сторін українського суспільства.

ГРАФІК 5. ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTІ (2021-2023-2024)

Слід звернути увагу, що українці демонструють середній рівень **співпраці в громадах** (5,2), що відображає помірне почуття взаємної підтримки та співробітництва в межах локальних мереж. Хоча спостерігаються певні зміни впродовж років, загальна тенденція свідчить про стабільність цього показника в умовах війни. Дух співпраці є надзвичайно важливим для подолання викликів воєнного часу, однак на разі залишається великий нереалізований потенціал для посилення колективної підтримки та солідарності.

Рівень міжгрупових відносин залишався стабільним у 2024 році, хоча регіональні відмінності у рівнях толерантності та сприйнятті соціальної загрози зберігаються. **Соціальна толерантність** становить 5,4 із 10, що є зниженням порівняно з 5,7 у 2023 році та 5,6 у 2021 році. Роми, поряд із представниками **ЛГБТКІ+ спільноти** та людьми, які мають наркотичну залежність, продовжують стикатися з нижчим рівнем прийняття порівняно з іншими групами.

Важливо зазначити, що деякі області демонструють відмінні від інших тенденції. Івано-Франківська та Закарпатська області мають помітно нижчі показники толерантності, тоді як Херсонська та Миколаївська області, розташовані поблизу лінії фронту, демонструють вищі показники, зберігаючи позиції 2023 року. Це ви-

магає більш детального вивчення областей, які демонструють позитивні результати, а також цілеспрямованих зусиль для впливу на фактори, що спричиняють ці відмінності у ставленнях.

Соціальна загроза, індикатор, що вимірює відчуття загрози серед людей з різних регіонів, статусу ВПО тощо, у 2024 році становить 3,9. Це відображає незначне підвищення порівняно з 3,6 у 2023 році та більш помітне зростання порівняно з 2,8 у 2021 році²⁰. Хоча зміна за останній рік є мінімальною, загальна тенденція свідчить про зростання занепокоєння українців щодо потенційних загроз, особливо з боку тих, хто має досвід проживання в умовах окупації.

Крім того, попри триваюче переміщення через війну, українці загалом зберігають позитивне ставлення до ВПО, що є обнадійливим трендом, який слід підтримувати в умовах продовження війни.

Загалом, **висновки reSCORE 2024** підкреслюють стійкість таких елементів, як спільна ідентичність, громадянський обов'язок, міжгрупові відносини та співпраця в громадах, які залишаються стабільними порівняно з минулим роком. Попри виклики, що постали через повномасштабне вторгнення, більшість українців продовжують відчувати глибокий зв'язок зі своєю країною та зберігати відданість спільному благу.

Однак, **зростаючий скептицизм щодо діяльності влади** становить значний виклик для відносин між громадянами та державою. Для забезпечення довгострокової згуртованості та колективної сили України необхідно зосередити зусилля на сприянні більш відповідальному та ефективному управлінню. Подолання цих проблем є ключовим для збереження стійкості та солідарності, які відіграють вирішальну роль у боротьбі України за суверенітет і незалежність.

Наступний розділ пропонує детальний огляд результатів на рівні кожної області, описуючи стан у порівнянні із загальнонаціональними показниками за 2024 рік²¹, а також значенням на рівні інших областей. Порівняння також проводяться з відповідними показниками за 2023 рік.

20 Показник за 2021 рік не є повністю порівняним із 2023 і 2024 роками через зміни в оцінюваних показниках. Для детальнішого пояснення дивіться відповідний розділ у «Ключових висновках за індикаторами».

21 У цьому розділі лише зміни та відмінності, що дорівнюють плюс або мінус 1 балу чи перевищують цей показник, вважаються значущими. Ті, що знаходяться між цими значеннями, слід вважати незначними.

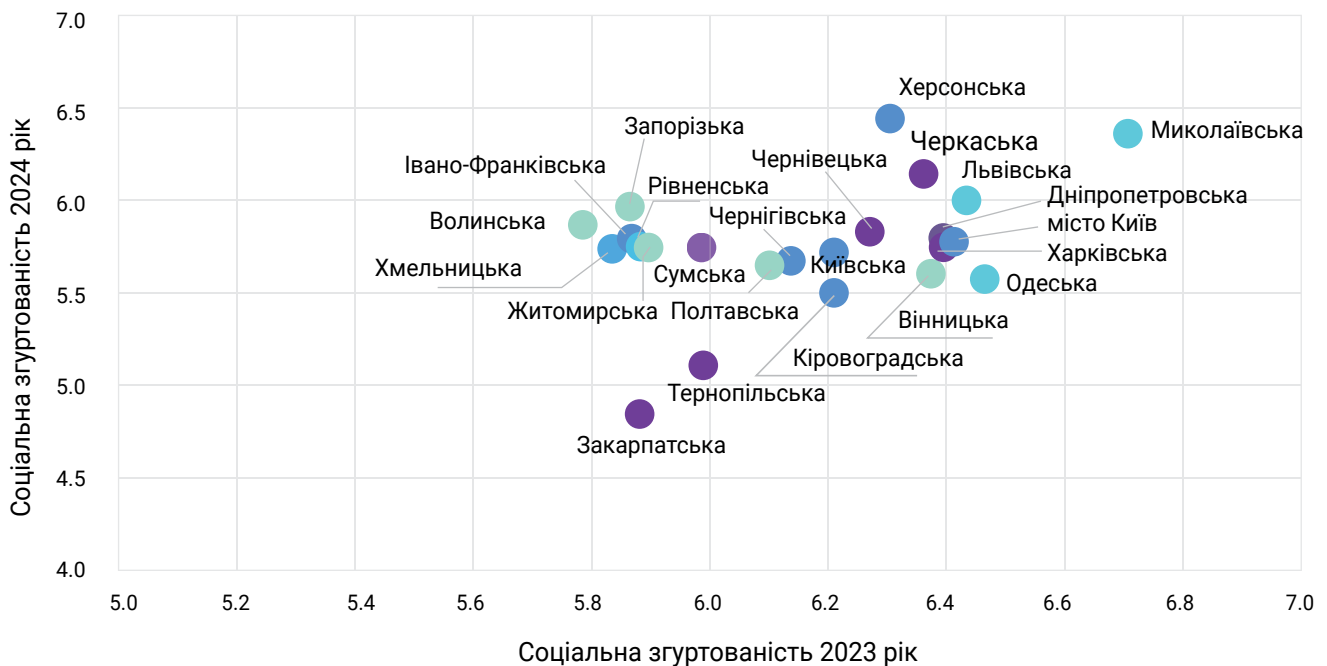
6

Соціальна згуртованість в Україні: динаміка на рівні областей

В дослідженні була також проаналізована динаміка соціальної згуртованості на рівні областей, з порівнянням відповідних даних за 2023 і 2024 роки. Результати свідчать, що **Миколаївська область** демонструє високі показники в обидва роки, зберігаючи стабільний рівень соціальної згуртованості. **Херсонська, Черкаська та Львівська області та місто Київ**, також показують високі результати, перевищуючи інші області за сукупними значеннями всіх індикаторів.

Натомість, **Тернопільська та Закарпатська області** демонструють найнижчі результати, а також показують найбільший спад у соціальній згуртованості у 2024 році порівняно з попереднім роком.

ГРАФІК 6 СТАН СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTІ У 2024 ТА 2023 РОКАХ (ЗА ОБЛАСТЯМИ)

Показники областей за всіма індикаторами соціальної згуртованості у 2023 та 2024 роках (середнє значення агрегованих балів).

Черкаська область виділяється як одна з найуспішніших областей і в 2023, і в 2024 роках. У 2024 році її показники загалом відповідають або перевищують середні значення по країні за більшістю індикаторів, причому найбільша різниця спостерігається в індикаторі «**Плюралістична українська ідентичність**» (8.3), за яким область перевершує загальнонаціональний показник (7.3) на цілий бал. За цим індикатором Черкаська область посідає одну з найвищих позицій, поступа-

ючись лише Миколаївській області. Зміни порівняно з 2023 роком є мінімальними, за винятком індикаторів «Влада піклується» та «Підзвітності органів влади», за якими було зафіксовано зниження на 2.0 та 1.1 бала відповідно.

Чернігівська область показує середні результати в 2024 році, демонструючи показники, які загалом відповідають або нижчі за середні значення по країні за більшістю індикаторів. Найбільш помітний розрив спостерігається в **плюралістичній українській ідентичності**, за яким область отримала 6.3 бала, відстаючи від загальнонаціонального середнього показника 7.3 на 1 бал. За цим індикатором Чернігівська область посідає нижчі позиції, випереджаючи лише Закарпатську область (5.8) і є на одному рівні з Волинською (6.3). Область показала зниження за більшістю індикаторів, за винятком соціальної толерантності, яка дещо зросла з 6.1 у 2023 році до 6.3 у 2024 році.

Чернівецька область у 2024 році загалом відповідає загальнонаціональним тенденціям, демонструючи мінімальні відхилення від середніх значень вибірки. Однак порівняно з попереднім роком область показала зниження за більшістю індикаторів. Найбільш значне падіння відбулося за показником **«Відчуття, що влада піклується»** — оцінка знизилася з 4,6 у 2023 році до 3,5 у 2024 році (-1.1).

Дніпропетровська область у 2024 році загалом відповідає загальнонаціональній картині, демонструючи мінімальні відхилення від середніх значень вибірки. Проте, у порівнянні з попереднім роком, область зазнала зниження за більшістю індикаторів. Найбільш значне падіння спостерігалось за показником **«Відчуття, що влада піклується»**, за яким оцінка знизилася з 4,8 у 2023 році до 2,5 у 2024 році (-2,3), та за показником **«Підзвітність органів влади»**, за яким оцінка впала з 4,3 у 2023 році до 2,7 у 2024 році (-1,6).

Івано-Франківська область показує середні результати у 2024 році, відстаючи від загальнонаціональних показників за трьома індикаторами. Найбільший розрив спостерігається в **соціальній толерантності**, де область має показник 3.1, що значно нижче середнього по країні (5.4) і є найнижчим значенням серед усіх областей. Водночас Івано-Франківська область перевищує середні показники по країні за п'ятьма індикаторами, особливо помітно — за **відчуттям, що українська влада піклується**, та **підзвітністю органів влади**, де область випереджає національні показники на 2.3 та 1.6 бала відповідно. Це одні з найвищих значень серед усіх областей, — вище лише на Волині. Порівняння з попереднім роком свідчить про мінімальні зміни в Івано-Франківській області, за винятком **відчуття громадянського обов'язку**, яке знизилося на 1.5 бала — з 6.8 у 2023 році до 5.3 у 2024 році, що ставить область серед найнижчих за цим показником.

Херсонська область вирізняється як лідер у 2024 році, з показниками, що значно перевищують загальнонаціональні середні значення за трьома індикаторами: **«Відчуття приналежності до країни»**, **«Відчуття громадянського обов'язку»** та **«Соціальна толерантність»**. Показник **«Відчуття приналежності»** в області становить 9.9, що значно вище за середній національний рівень (8.7). Херсон перевищує національні показники на 1.9 бала за відчуттям громадянського обов'язку (8.1) та соціальною толерантністю (7.3) (середні по країні — 6.2 і 5.4 відповідно).

За цими трьома індикаторами область займає перші місця серед усіх областей. Порівняння з попереднім роком показує, що Херсонська область зазнала значущих змін лише в індикаторі **«Відчуття приналежності до країни»**, яке зросло з 8.7 у 2023 році до 9.9 у 2024 році (+1.2).

Хмельницька область у 2024 році є близькою до загальнонаціональних покаників та напрямку змін, з лише мінімальними відхиленнями від середніх значень по країні. Область також показує незначні зміни порівняно з 2023 роком.

Кіровоградська область у 2024 році демонструє нижчі за середні результати, відстаючи від загальнонаціональних значень за більшістю індикаторів. Виняток становлять лише індикатори **соціальної толерантності та відсутності соціальної загрози**²², — за цими показниками область перевищує середні значення на 0.8 та 0.2 бала відповідно. Порівняно з 2023 роком область зазнала стабільного зниження за більшістю індикаторів. Падіння спостерігалися в індикаторах **«Відчуття, що українська влада піклується»**, за яким показник знизився з 5.1 у 2023 році до 2.5 у 2024 році (-2.6), та **«Підзвітність органів влади»**, за яким показник зменшився з 2.5 у 2023 році до 2.3 у 2024 році (-1.2). Це ставить Кіровоградську область серед найнижчих за рівнем підзвітності влади, нарівні з Тернопільською областю, у якій у 2024 році була зафіксована оцінка 2.0.

Київська область також співпадає з загальнонаціональною картиною у 2024 році, маючи майже ідентичні значення за більшістю індикаторів. Мінімальні зміни порівняно з 2023 роком зафіксовано за всіма показниками, за винятком відчуття, що українська влада піклується, де значення знизилося з 5.2 у 2023 році до 3.0 у 2024 році (-2.2), та підзвітності органів влади, де показник зменшився з 4.1 у 2023 році до 3.1 у 2024 році (-1.0).

Місто Київ у 2024 році загалом відповідає загальнонаціональним тенденціям, не демонструючи значних відхилень від середніх значень вибірки. Порівняно з 2023 роком, спостерігаються мінімальні, але стабільні зміни за окремими показниками, зокрема: **відчуття, що влада піклується** знизилася з 5,1 у 2023 році до 3,5 у 2024 році (-1,6); **підзвітність органів влади** впала з 4,7 у 2023 році до 3,3 у 2024 році (-1,4). Особливо помітне зниження зафіксовано за показником **співпраця в громаді**, який знизився на 0,6 – з 5,1 у 2023 році до 4,5 у 2024 році. Це зниження ставить місто Київ серед найнижчих за цим індикатором, поруч із Запорізькою та Закарпатською областями, які у 2024 році отримали оцінку 4,4.

Харківська область у 2024 році загалом відповідає загальнонаціональним тенденціям, демонструючи мінімальні відхилення від середніх значень вибірки. Проте, у порівнянні з 2023 роком, область зазнала зниження за більшістю індикаторів. Найбільше падіння зафіксовано за показником **«Відчуття, що влада піклується»**, за яким оцінка знизилася з 4,7 у 2023 році до 2,3 у 2024 році (-2,4).

22 Це зворотній індикатор соціальної загрози. Значення подані в позитивному форматі для полегшення інтерпретації.

Також знизилися показники **підзвітності органів влади** – з 3,8 до 2,6 (-1,2) та **відсутності соціальної загрози** – з 6,9 до 5,9 (-1,0).

Львівська область продовжує демонструвати високі результати як у 2023, так і у 2024 роках. У 2024 році її показники стабільно перевищують середні значення вибірки, хоча різниця є мінімальною. Винятком є індикатор **«Відсутність соціальної загрози»**, за яким спостерігається незначна різниця у 0,3 бали. Порівняно з 2023 роком, Львівська область зазнала стабільного, але незначного зниження за більшістю індикаторів. Зокрема, показник **«Відчуття, що влада піклується»** знизився на 1,5 бала – з 4,7 у 2023 році до 3,2 у 2024 році.

Миколаївська область демонструє стабільно високі показники протягом обох років, що свідчить про відносно стабільний рівень соціальної згуртованості. У 2024 році область має показники, які переважно відповідають або перевищують середні значення вибірки, з найбільш вираженою різницею за індикатором **соціальної толерантності** (7,0), який перевищує загальнонаціональний рівень (5,4) на 1,6 бала. За цим показником Миколаївська область посідає друге місце серед усіх областей, поступаючись лише Херсонській області. Миколаївська область також помітно перевищує середні значення вибірки за індикатором **«Плюралістична українська ідентичність»**, з показником 8,5, що є найвищим результатом серед усіх областей. Крім того, вона має вищі результати за показником **«Відсутність соціальної загрози»** (7,2). Порівняння з попереднім роком показує незначні зміни, за винятком індикатора **плюралістичної української ідентичності**, який зріс з 7,3 у 2023 році до 8,5 у 2024 році (+1,2), та **турботи української влади**, яка знизилася з 5,3 у 2023 році до 3,1 у 2024 році (-2,2). У порівнянні з іншими областями, Миколаївська область посідає перше місце за індикаторами **«Плюралістична українська ідентичність»** (8,5) та **«Відсутність соціальної загрози»** (7,2).

Одеська область демонструє нижчі за середні показники в 2024 році, з результатами, які дещо поступаються національним середнім значенням за більшістю індикаторів, хоча ці відмінності не є статистично значущими. Винятками є індикатори **плюралістичної української ідентичності** та **відсутності соціальної загрози**, де Одеська область перевищує середній показник на 0,7 та 0,6 бала відповідно. Порівняно з 2023 роком, область фіксує зниження за більшістю індикаторів. Найбільше падіння спостерігається за індикатором **«Відчуття, що влада піклується»**, який знизився з 4,4 у 2023 році до 2,2 у 2024 році (-2,2), **«Підзвітність органів влади»**, що знизився з 4,5 до 2,6 (-1,9), та **«Соціальна толерантність»**, яка зменшилася з 6,6 до 5,3 (-1,3). Зниження індикатора **«Відчуття, що влада піклується»** ставить Одеську область серед областей з найнижчим рівнем за цим показником.

Полтавська область у 2024 році загалом відповідає загальнонаціональним тенденціям, причому значення більшості індикаторів близькі до середніх по країні. Однак є два помітні винятки. За індикатором **«Відчуття, що влада піклується»** Полтавська область отримала на 0,8 бала більше, ніж загальнонаціональний показник (загальнонаціональний середній показник: 3,0; Полтавська область: 3,8). За індикатором **відчуття приналежності до країни** область має на 1,1 бала менше, ніж середній показник по країні (загальнонаціональний середній показ-

ник: 8,7; Полтавська область: 7,6). Ці відмінності відображають річне зниження: зокрема, **відчуття приналежності** зменшилося з 8,8 у 2023 році до 7,6 у 2024 році, а **турбота української влади** впала з 5,2 у 2023 році до 3,8 у 2024 році. Унаслідок цього Полтавська область наразі посідає найнижче місце серед регіонів за індикатором **відчуття приналежності до країни**. Решта змін за рік у Полтавській області є незначними, без помітних варіацій за іншими індикаторами.

Рівненська область у 2024 році відповідає національним середнім показникам, не демонструючи помітних відмінностей за більшістю індикаторів. Область характеризується стабільністю у порівнянні з минулим роком, з одним ключовим винятком: **співпраця в громаді** зросла з 4.9 у 2023 році до 5.8 у 2024 році, що зробило область лідером за цим індикатором. Також спостерігалось зниження індикатора **«Відчуття приналежності до країни»** — з 9.2 у 2023 році до 8.4 у 2024 році.

Сумська область є близькою до загальнонаціональних тенденцій 2024 року, показуючи мінімальні відхилення від середніх значень по країні. Зміни порівняно з 2023 роком також незначні, за винятком **відчуття, що українська влада піклується**, яке знизилось на 1.3 бала — з 3.5 у 2023 році до 2.2 у 2024 році.

Тернопільська область у 2024 році демонструє нижчі за середні національні показники за всіма індикаторами, за винятком **плюралістичної української ідентичності** та **відчуття громадянського обов'язку**, де область демонструє бали ідентичні із середніми значеннями. Найбільші розбіжності спостерігаються за індикаторами **«Відчуття, що влада піклується»** (середній по країні: 3.0; Тернопільська область: 1.5) та **«Підзвітність органів влади»** (середній по країні: 3.1; Тернопільська область: 2.0), де область займає найнижчі позиції. Порівняно з 2023 роком, Тернопільська область показала зниження за всіма індикаторами, зокрема помітні зміни спостерігалися у **відчутті, що українська влада піклується** (з 4.3 у 2023 році до 1.5 у 2024 році), **підзвітності органів влади** (з 3.7 до 2.0) та **соціальній толерантності** (з 5.6 до 4.5).

Вінницька область демонструє нижчі за середні показники у 2024 році, з результатами, які або співпадають, або трохи нижчі за національні середні значення за більшістю індикаторів. Порівняно з 2023 роком, область показала стабільне зниження за всіма індикаторами. Найбільші падіння спостерігалися у **відчутті, що українська влада піклується**, яке знизилось з 4.5 у 2023 році до 2.2 у 2024 році (-2.3), **підзвітності органів влади**, яке зменшилося з 3.7 до 2.4 (-1.3), та **соціальній толерантності**, яка знизилася з 6.0 до 5.0 (-1.0). Зниження відчуття, що влада піклується ставить Вінницьку область серед областей з найнижчим рівнем за цим індикатором.

Волинська область має змішану динаміку показників у 2024 році. Вона поступається національним середнім значенням за п'ятьма з восьми індикаторів, включаючи **плюралістичну українську ідентичність**, за яким різниця становить 1.0 бала, що ставить її серед найнижчих областей за цим показником. З іншого боку, область перевищує національні середні значення за **відчуттям, що українська влада піклується** на 2.1 бала, та за **підзвітністю органів влади** на 1.8 бала, займаючи найвищі позиції за обома індикаторами. Порівняно з 2023 роком, результати

області також показують різні тенденції. Спостерігалось незначне зниження за чотирма індикаторами, водночас за іншими показниками відбулося покращення, зокрема, **підзвітність органів влади** зросла на 1 бал.

Закарпатська область у 2024 році показує нижчі за середні національні значення майже за всіма індикаторами, за винятком **підзвітності органів влади**, де зафіксовано невелике зростання. За чотирма індикаторами — **відчуттям приналежності до країни, плюралістичною українською ідентичністю, відчуттям громадянського обов'язку та соціальною толерантністю** — область відстає від загальнонаціонального показника на понад 1.0 бал (відповідно 1.0, 1.5, 1.0 та 1.2 бала). У результаті Закарпатська область має найнижчі або значно нижчі показники, ніж інші області, за цими чотирма індикаторами. Вона також показує найнижчі значення за індикаторами **відсутності соціальної загрози** (5.2) та **співпраці в громаді**, де область ділить найнижчий показник із Запорізькою областю — 4.4. Порівняно з 2023 роком, у Закарпатській області зафіксовано зниження за всіма індикаторами, зокрема найбільше падіння відбулося за **відчуттям приналежності до країни** (з 8.7 у 2023 році до 7.7 у 2024 році), **співпрацею в громаді** (з 5.5 до 4.4), **відсутністю соціальної загрози** (з 6.9 до 5.2) та **відчуттям, що українська влада піклується** (з 4.8 до 2.5).

Запорізька область стабільно перевищує середні значення по країні, хоча різниця є мінімальною. Два винятки — це **співпраця в громаді**, де область відстає від національного показника на 0.8 бала та **відсутність соціальної загрози**, де вона перевищує національне середнє на 0.9 бала. Вона має найнижчий показник за індикатором **співпраці в громаді** (разом із Закарпатською областю, обидві мають 4.4) та найвищий за індикатором **відсутності соціальної загрози** (поруч з Миколаївською областю, яка має 7.2). Порівняно з 2023 роком, у показниках Запорізької області спостерігаються мінімальні зміни, за винятком **відчуття, що українська влада піклується**, яке зменшилося на 1.1 бала.

Житомирська область у 2024 році відповідає національним тенденціям, з незначними відхиленнями від середніх показників по країні. Порівняно з 2023 роком, зміни також мінімальні, за винятком **відчуття, що українська влада піклується**, яке знизилось на 1.4 бала — з 4.2 у 2023 році до 2.8 у 2024 році.

Детальнішу інформацію можна знайти в Таблиці 9 нижче або отримати доступ до неї через платформу даних SeeD — <https://app.scoreforpeace.org/en/ukraine/score/2024/1/map?row=tn-3-0>.

Наступний розділ досліджує динаміку змін за індикатором «**Відчуття, що влада піклується**», використовуючи дані панельної вибірки.

ТАБЛИЦЯ 9. СТАН СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTІ ПОКАЗНИКІВ У 2024 ТА 2023 РОКАХ (ЗА ОБЛАСТЯМИ)

Області	Відчуття приналежності до своєї країни		Плюралістична українська ідентичність		Відчуття громадянського обов'язку		Співпраця в громаді		Соціальна толерантність		Відсутність відчуття соціальної загрози від представників інших груп		Підзвітність органів влади		Відчуття, що українська влада піклується	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Херсонська	8.7	9.9	7.5	7	7.3	8.1	5.2	5.3	7.4	7.3	6.6	6.5	4.2	3.6	3.5	3.4
Миколаївська	9.9	9.4	7.3	8.5	6.8	6.5	5.1	5	8.1	7	7.8	7.2	3.4	3.5	5.3	3.1
Черкаська	9.1	9.4	8	8.3	7	7.1	5.5	5.5	6.4	6	6.4	6.4	3.8	2.7	4.7	2.7
Львівська	9.3	9	7.9	7.4	7.1	7.1	6.2	5.6	5.6	5.7	6.2	5.8	4.5	3.6	4.7	3.2
Запорізька	9.1	9.1	7.3	7.6	6.4	6.5	4.4	4.4	5.7	5.7	6.1	7.0	3.9	3.7	4	2.9
Волинська	8.7	8.4	6.7	6.3	6.5	6	5.2	5.7	4.5	4.8	6.0	5.4	3.9	4.9	4.8	5.1
місто Київ	9.3	8.6	7.9	7.6	6.9	6.4	5.1	4.5	6.1	5.4	6.8	6.6	4.7	3.3	5.1	3.5
Житомирська	8.7	8.9	7.4	7.2	6.4	6.1	5	5	5.7	5.3	6.3	6.7	3.5	3.6	4.2	2.8
Чернівецька	9.4	8.9	8	7.2	6.7	6.3	5.7	5.1	5.6	5.2	6.0	5.9	4.2	3.4	4.6	3.5
Івано-Франківська	9.3	9.2	7.6	7.6	6.8	5.3	5.6	5.6	3.8	3.1	5.0	5.5	4.1	4.4	4.8	4.8
Рівненська	9.2	8.4	6.6	6.7	6.8	6.2	4.9	5.8	5.5	5.5	6.3	5.9	4	3.7	3.8	3.3
Хмельницька	8.5	8.8	7.1	6.7	6.4	6.5	5	5	4.9	5	6.5	6.3	4.2	3.8	4.1	3.3
Дніпропетровська	9.1	8.9	8	7.4	6.4	6.2	6	5.4	6.3	6.2	6.3	6.0	4.3	2.7	4.8	2.5
Полтавська	8.8	7.6	7.4	7.4	6.4	6.4	5.6	5.4	5.5	5.3	5.9	5.9	4	3.2	5.2	3.8
Київська	8.5	8.9	7.6	7.3	6.6	5.9	5.4	5.4	5.1	5.1	6.6	6.1	4.1	3.1	5.2	3
Чернігівська	8.6	8.1	7	6.3	6.8	6.4	5.7	4.9	6.1	6.3	6.8	6.2	3.8	3	4.3	3.5
Харківська	9.1	9	7.9	7.6	6.5	6.2	5.9	5.2	6.5	5.9	6.9	5.9	3.8	2.6	4.7	2.3
Сумська	9.1	9.1	7.5	7.5	6.7	6.2	5	4.7	5.5	5.2	6.9	6.5	3.7	2.8	3.5	2.2
Одеська	9.1	8.6	8.4	8	6.6	5.7	5.4	4.8	6.6	5.3	6.7	6.7	4.5	2.6	4.4	2.2
Вінницька	9.3	8.8	7.8	7.1	7	6.4	5.8	5.5	6	5	6.9	6.3	3.7	2.4	4.5	2.2
Кіровоградська	8.5	8	7.3	6.4	5.8	6	6	5.1	7	6.2	6.5	6.3	3.5	2.3	5.1	2.5
Тернопільська	8.6	8.3	8.1	7.3	6.6	6.2	5.4	4.8	5.6	4.5	5.6	5.3	3.7	2	4.3	1.5
Закарпатська	8.7	7.7	6.6	5.8	5.6	5.2	5.5	4.4	4.6	4.2	6.9	5.2	4.4	3.5	4.8	2.5

Області відсортовані за рівнем загальних показників від найбільшого до найменшого в 2024 році

7

Зміни за індикатором «Відчуття, що українська влада піклується»: результати панельного аналізу

Для глибшого розуміння змін, пов'язаних із соціальною згуртованістю, зокрема індикатором **«Відчуття, що влада піклується»**, який зазнав найбільш значущих змін з 2023 року, у звіті досліджується, чи певні групи зазнали більш виражених змін у своїх оцінках порівняно з іншими. Для цього використано панельну вибірку reSCORE, яка включає дані 646 учасників²³, опитаних у 2023 та 2024 роках. Аналіз панельної вибірки підвищує пояснювальну силу дослідження, дозволяючи відстежувати одних і тих самих респондентів у часі та детально проаналізувати зміни між двома часовими періодами.

На основі аналізу змін між 2023 та 2024 роками було виокремлено чотири окремі групи:

- 1. Група повної відсутності довіри до дій влади** – респонденти, чиї оцінки у 2024 році впали до нуля, після того, як у 2023 році вони були вищими за нуль (18% панелі). Аналіз показав, що ця група емпірично відрізняється від групи зі зростаючим відчуттям занедбаності (див. далі) оскільки в ній не просто зменшилася довіра до влади, але й впала до критично низької межі.
- 2. Група зі зростаючим відчуттям занедбаності з боку влади** – респонденти, які у 2024 році повідомили про нижчі оцінки за цим індикатором порівняно з 2023 роком. Група демонструє зниження довіри до влади та зростання відчуття занедбаності (49% панелі), втім, певний рівень довіри ще зберігається.
- 3. Група зі зростаючою впевненістю у турботі з боку влади** – респонденти, які у 2024 році показали вищі оцінки за індикатором «Влада піклується» порівняно з 2023 роком, що свідчить про зростання довіри до влади (19% панелі).
- 4. Стабільна група щодо довіри до дій влади** – респонденти, чиї оцінки залишилися стабільними у 2024 році порівняно з 2023 роком, причому будь-які зміни залишилися в межах від +0,5 до -0,5 бала (14% панелі).

23 Опис демографічного складу панельної вибірки міститься в Додатку.

Особливої уваги заслуговує **група повної відсутності довіри**, тобто ті, хто у 2024 році повідомив нульові оцінки, що свідчить про повну втрату віри в турботу з боку української влади. Досить значний розмір групи (18%) свідчить про розповсюдженість настроїв серед респондентів. Демографічно цю групу складно чітко визначити, адже вона є дуже неоднорідною за віком, статтю, типом населеного пункту, освітою, рівнем доходу та статусом ВПО порівняно із середніми показниками й іншими групами. Єдиною статистично значущою різницею є те, що особи з вищою освітою рідше входять до цієї групи. Щодо інших характеристик, учасники цієї групи демонструють нижчий рівень **безпеки людини** (особистої, політичної, економічної та безпеки здоров'я), меншу довіру до центральних інституцій і сприйняття органів влади як таких, що не є підзвітними.

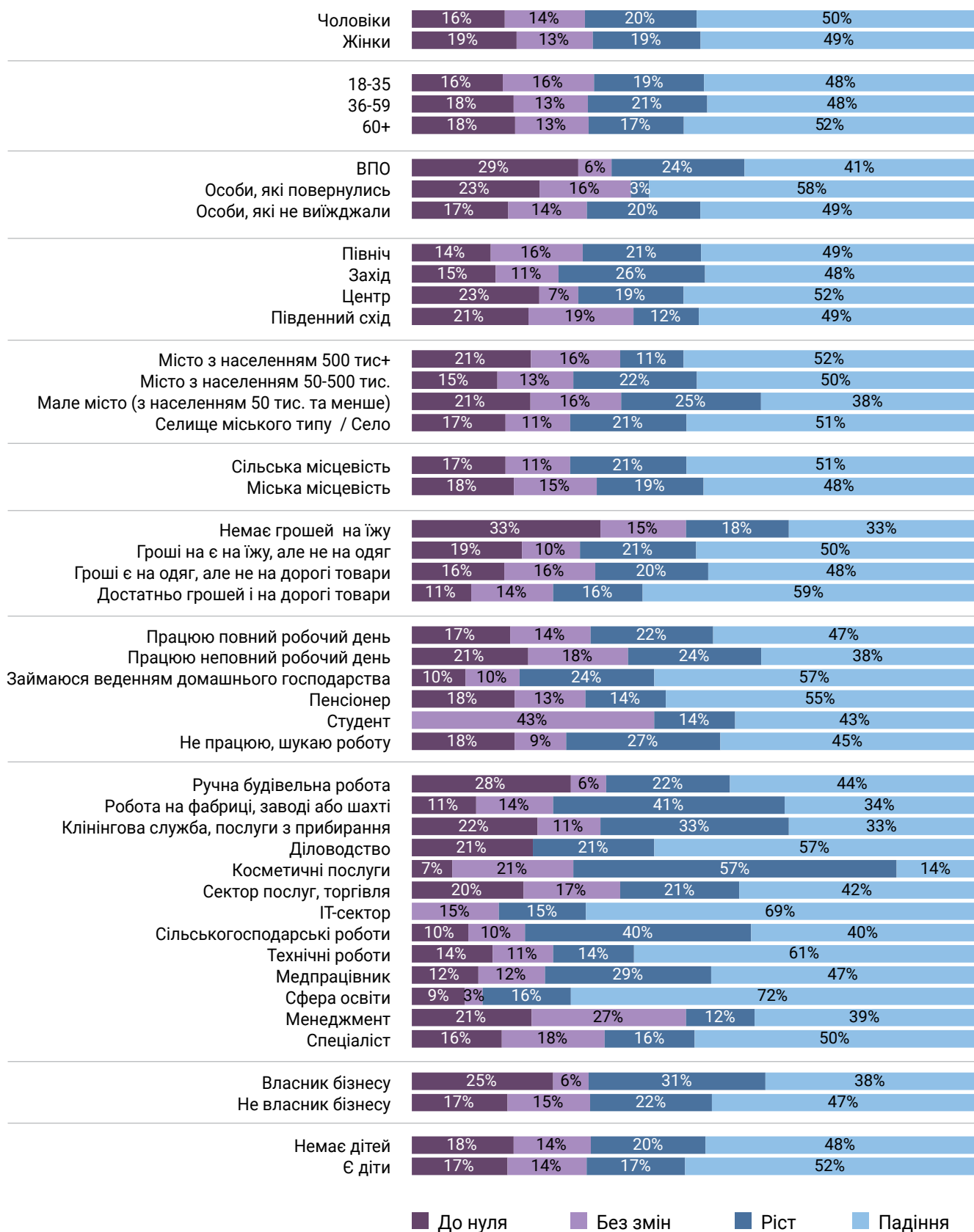
Група зі зростаючим відчуттям занедбаності з боку влади, яка є найбільшою за чисельністю, відповідає соціально-демографічним характеристикам загального населення, отже, можна стверджувати, що тенденція до зниження оцінок за індикатором «Відчуття, що влада піклується» є феноменом, що спостерігається на національному рівні.

Група зі зростаючою впевненістю в турботі з боку влади демонструє покращення показників економічної та особистої безпеки з 2023 року, а у 2024 році ці показники перевищують національні середні значення. Ця група частіше складається з працівників промислових підприємств із середньою освітою. Хоча довіра до інституцій у цій групі відповідає національним середнім значенням, вони мають вищі оцінки щодо покращення підзвітності органів влади. 45% респондентів цієї групи походять із південно-східних областей²⁴.

Стабільна група демонструє незначні зміни за різними показниками між 2023 та 2024 роками. 42% респондентів цієї групи мешкають у південно-східних областях. Проте, як і група зі зростаючою впевненістю, стабільна група демонструє тенденції, які не збігаються з національними середніми значеннями. Зокрема, у той час, як національний середній показник «Відчуття, що влада піклується» знижується, у цій групі він залишається незмінним.

24 У рамках reSCORE 2024 області було згруповано в чотири макрорегіони. Західний: Рівненська, Волинська, Хмельницька, Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська, Закарпатська, Чернівецька області. Центральний: Черкаська, Полтавська, Кіровоградська, Вінницька області. Північний: Чернігівська, Сумська, Житомирська, Київська області та місто Київ. Південно-східний: Запорізька, Херсонська, Одеська, Миколаївська, Харківська, Дніпропетровська області.

ГРАФІК 7. СОЦІО-ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЧОТИРЬОХ ГРУП ЗМІН В ОЦІНЦІ ВІДЧУТТЯ ЩО УКРАЇНЬСЬКА ВЛАДА ПІКЛУЄТЬСЯ

8

Методологія

Дані reSCORE для України у 2024 році базуються на кількісних особистих структурованих інтерв'ю з громадянами України, зібраних у період з 8 червня по 1 вересня 2024 року. Дані 7758 респондентів є репрезентативними для всіх територій, що перебували під контролем Уряду України на час опитування, та не включають Луганську область, Донецьку область і Автономну Республіку Крим. Ця вибірка також включає додаткові вибірки з Кіровоградської області (N = 298), а також із міст Кривий Ріг, Дніпро, Харків, Запоріжжя та Одеса (загалом N = 1 496).

Дані reSCORE для України у 2023 році ґрунтувалися на кількісних особистих структурованих інтерв'ю з громадянами України, зібраних у період з 26 березня по 12 червня 2023 року. Дані, що охоплюють 5 914 респондентів, були репрезентативними для всіх територій, що перебували під контролем Уряду України на момент опитування, за винятком тимчасово окупованих територій Луганської, Донецької, Херсонської та Запорізької областей, а також Автономної Республіки Крим. Крім того, reSCORE 2023 також включав окрему панельну вибірку з 167 респондентів, які були опитані в рамках SCORE 2021.

Індекс SCORE для України у 2021 році базувався на даних кількісних особистих структурованих інтерв'ю з громадянами України, зібраних у період з січня по травень 2021 року. Дані 12 482 респондентів були репрезентативними для всіх територій, що перебували під контролем Уряду України на момент опитування, включаючи неокуповані частини Луганської та Донецької областей.

8.1 ЯК ЧИТАТИ ПОКАЗНИКИ RESCORE

Індекс reSCORE вимірює рівні соціальних явищ за допомогою показників, що ґрунтуються на запитаннях з опитування reSCORE. Використання кількох запитань для створення одного показника дозволяє надійно виміряти певне явище з різних точок зору. Для кожного показника надається оцінка від 0 до 10, де 0 означає повну відсутність явища в індивіда, локації або в суспільстві, а 10 вказує на його повну присутність. Теплові карти, як наведена тут, показують досягнуті значення цього показника для кожної області в нашій вибірці.

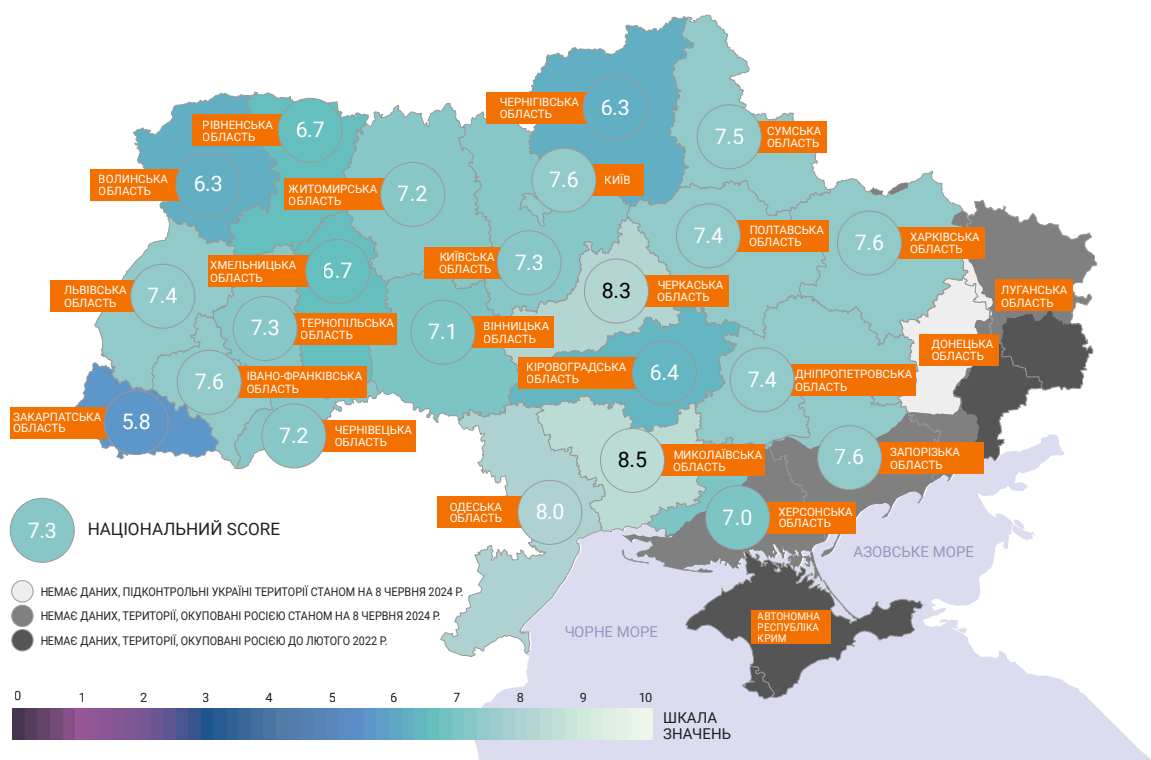
Наприклад, індикатор «Плюралістична українська ідентичність» вимірюється за допомогою двох запитань, на шкалі від 0 («Повністю не згоден(а)») до 3 («Повністю згоден(а)»):

1 Я вважаю, що всі люди, які живуть в Україні, можуть бути українцями, незалежно від їх етнічного або релігійного походження.

2 Я вважаю, що в Україні ми завжди були одним народом, незважаючи на всі війни, конфлікти та історичні розбіжності.

Відповіді на ці запитання сумуються і перераховуються в діапазон від 0 до 10 за наступною формулою: $(Q1+Q2)*(10/6)$.

reSCORE
УКРАЇНА / 2024

Для цілей цього звіту, значущими вважаються тільки відмінності та зміни, які становлять плюс або мінус 1 або більше балів. Відмінності, що знаходяться в межах цих значень, слід вважати незначущими.

Більше про методологію SCORE можна знайти в посібнику [«Як читати SCORE»](#).

8.2 ГЛОСАРІЙ

Індикатор	Визначення
ВІДЧУТТЯ, ЩО УКРАЇНЬСЬКА ВЛАДА ПІКЛУЄТЬСЯ	Наскільки людина відчуває, що українська влада представляє її потреби та погляди, однаково дбає про всі частини України та готова їх слухати.
ПІДЗВІТНІСТЬ ОРГАНІВ ВЛАДИ	Наскільки людина відчуває, що представники влади звітують про свої дії, та що їх можна до цього зобов'язати, а також вважає місцеву владу ефективною та дієвою.
ВІДЧУТТЯ ГРОМАДСЬКОГО ОБОВ'ЯЗКУ	Складений показник, до якого входять відчуття власного впливу та відчуття громадянської відповідальності. Наскільки людина почувається відповідальною за майбутнє та добробут свого суспільства та країни, вважає, що звичайні люди можуть просувати зміни у своїх громадах, розбиратись і брати участь у політиці, а також вважає, що її голос на виборах має вплив.
СОЦІАЛЬНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ	Рівень соціальної толерантності до різних меншин та вразливих груп (наприклад, іммігрантів, ромів), а також географічних та лінгвістичних груп (люди з інших регіонів, російськомовні українці, україномовні українці) в контексті особистого спілкування та/або прийняття у громаді.
ПЛЮРАЛІСТИЧНА УКРАЇНЬСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ	Наскільки людина вірить, що всі, хто живе в Україні, незалежно від етнічного та культурного походження, становлять невід'ємну частину українського суспільства.
ВІДЧУТТЯ ПРИНАЛЕЖНОСТІ ДО СВОЄЇ КРАЇНИ	Рівень відчуття приналежності до своєї країни.
СПІВПРАЦЯ В ГРОМАДІ	Наскільки людина відчуває, що інші люди в її громаді дбають одне про одного та співпрацюють для вирішення спільних проблем.
ВІДЧУТТЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАГРОЗИ	Наскільки людина відчуває, що різні соціодемографічні групи можуть підірвати єдність її громади.

9

Література

1. **Golovakha, E., Ivashchenko-Stadnik, K., Mikheieva, O., & Sereda, V.** (2024). The changing dynamics of the national-civic identity in Ukraine. In B. Madlovics & B. Magyar (Eds.), *Ukraine's patronal democracy and the Russian invasion: The Russia-Ukraine war, Volume One* (pp. 297–330). CEU Press.
2. **Guest, S., & Panayiotou, S.** (2021). *Social cohesion and reconciliation index (SCORE) Ukraine 2021: Findings and recommendations*. https://api.scoreforpeace.org/storage/pdfs/PUB_SCOREUkr21_Social_Cohesion_Volume1.pdf
3. **Kulyk, V.** (2018). Shedding Russianness, recasting Ukrainianness: The post-Euromaidan dynamics of ethnonational identifications in Ukraine. *Post-Soviet Affairs*, 34(2–3), 119–138.
4. **Minich, R.** (2023). *Social cohesion in Ukraine: Part 1 trends based on ReSCORE 2023 and SCORE 2021 indices*. https://api.scoreforpeace.org/storage/pdfs/PUB_Social-Cohesion-in-Ukraine_Feb.22.2024.pdf
5. **Minich, R., Dagli-Hustings, I., & Zurabashvili, T.** (2024). *Social cohesion in Ukraine: Part 2 understanding horizontal relations based on ReSCORE 2023 index*. SeeD: https://api.scoreforpeace.org/storage/pdfs/PUB_Social-Cohesion-in-Ukraine_Part_II_March.14.2024.pdf
6. **Офіс Президента України.** (2024). Володимир Зеленський представив План внутрішньої стійкості України. <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskijpredstaviv-plan-vnutrishnoyi-stijkosti-u-94505>
7. **Onuch, O., & Sasse, G.** (2016). The Maidan in movement: Diversity and the cycles of protest. *Europe-Asia Studies*, 68(4), 556–587.
8. **Паніна, Н. (ред.).** (2022). *Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін (1992–2022)*. Київ: Інститут соціології Національної академії наук України.
9. **Рябчук, М.** (2015). Післямова: Складнощі формування єдиної національної свідомості в посткомуністичній Україні. *Комуністичні та посткомуністичні дослідження*, 48(2–3), 219–228.
10. **United Nations Development Programme.** (2024). *Recovery Framework*. <https://www.undp.org/ukraine/united-nations-development-programme-ukraine-recovery-framework>
11. **United Nations Development Programme.** (2023). *Human Impact Assessment*. <https://www.undp.org/ukraine/publications/human-impact-assessment>
12. **United Nations Development Programme.** (2024). *Draft Country Programme Document*. <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-06/Ukraine%20CPD.docx>
13. **USAID Democratic Governance East (DGE) Activity.** (2023). 'Humanitarian and Emergency Relief to Development Transition Plan'.

ДОДАТОК А: СТРУКТУРИ ВИБІРОК: НАЦІОНАЛЬНА ТА ПАНЕЛЬНА

		Національна вибірка	Панельна вибірка
		Total	Total
Мова	Українська	79%	80%
	Російська	21%	20%
Стать	Чоловіки	48%	41%
	Жінки	52%	59%
Вікові групи	18-35	28%	23%
	36-59	44%	45%
	60+	28%	32%
місто/село	Сільська місцевість	34%	27%
	Міська місцевість	66%	73%
Тип населеного пункту	Велике місто (500 тис. і більше)	23%	24%
	Велике місто або місто (50 тис. – 500 тис.)	22%	37%
	Маленьке місто (менше 50 тис.)	21%	12%
	Село / Сільська місцевість	34%	27%
Вимушене переміщення через російське вторгнення	Вимушені переселенці	3%	3%
	Ті, хто повернувся	7%	5%
	Ті, хто залишилися	89%	92%
Групи за доходами	Немає грошей на їжу	7%	5%
	Гроші є лише на їжу, але не на одяг	27%	31%
	Гроші є на одяг, але не на дорогі товари	49%	52%
	Є гроші на дорогі товари	17%	12%
Групи за рівнем освіти	Початкова	1%	1%
	Середня освіта	15%	10%
	Професійно-технічна освіта	45%	47%
	Вища освіта	39%	42%
Статус зайнятості	Зайняті / працюють, повний робочий день (включаючи військових і самозайнятих)	52%	54%
	Зайняті / працюють, неповний робочий день (включаючи військових і самозайнятих)	8%	5%
	В декреті	2%	4%
	Ведення домашнього господарства / догляд за сім'єю	3%	4%
	Пенсіонер	24%	27%
	Студент	3%	1%
	Безробітні та шукають роботу	5%	3%
	Безробітні, але не шукають роботу	2%	2%

ДОДАТОК В: СОЦІО-ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЧОТИРЬОХ ГРУП ЗМІН У ПАНЕЛЬНИХ ДАНИХ

	Знизилися до нуля	Без змін	Зросли	Зменшилися
Чоловіки	16%	14%	20%	50%
Жінки	19%	13%	19%	49%
18-35	16%	16%	19%	48%
36-59	18%	13%	21%	48%
60+	18%	13%	17%	52%
Вимушені переселенці	29%	6%	24%	41%
Ті, хто повернувся	23%	16%	3%	58%
Ті, хто залишилися	17%	14%	20%	49%
Північ	14%	16%	21%	49%
Захід	15%	11%	26%	48%
Центр	23%	7%	19%	52%
Південно-Схід	21%	19%	12%	49%
Велике місто (500 тис.+)	21%	16%	11%	52%
Велике місто або місто (50 тис.-500 тис.)	15%	13%	22%	50%
Маленьке місто (менше 50 тис.)	21%	16%	25%	38%
Село / Сільська місцевість	17%	11%	21%	51%
Сільська місцевість	17%	11%	21%	51%
Міська місцевість	18%	15%	19%	48%
Немає грошей на їжу	33%	15%	18%	33%
Грошей вистачає на їжу, але не на одяг	19%	10%	21%	50%
Грошей вистачає на одяг, але не на дорогі речі	16%	16%	20%	48%
Достатньо грошей на дорогі речі	11%	14%	16%	59%
Зайняті / працюють	18%	15%	22%	46%
Ведення господарства / відпустка по догляду за дитиною	20%	9%	16%	56%
Пенсіонер	18%	13%	14%	55%

Дивись продовження Додатку В на наступній сторінці ►►

►► Продовження Додатку В

Студент	0%	43%	14%	43%
Безробітний	15%	12%	24%	48%
Ручна робота в будівництві	28%	6%	22%	44%
Робота на заводі чи шахті	11%	14%	41%	34%
Прибирання або робота покоївкою	22%	11%	33%	33%
Канцелярська підтримка	21%	0%	21%	57%
Послуги краси	7%	21%	57%	14%
Сектор обслуговування, торгівля	20%	17%	21%	42%
ІТ сектор	0%	15%	15%	69%
Сільське господарство	10%	10%	40%	40%
Технічна робота	14%	11%	14%	61%
Працівник охорони здоров'я	12%	12%	29%	47%
Освіта	9%	3%	16%	72%
Менеджмент	21%	27%	12%	39%
Професіонал	16%	18%	16%	50%
Власник бізнесу	25%	6%	31%	38%
Не власник бізнесу	17%	15%	22%	47%
Без дітей	18%	14%	20%	48%
Є діти	17%	14%	17%	52%

Про reSCORE

reSCORE для України – це спільна ініціатива, що фінансується USAID та ПРООН і впроваджується Центром сталого миру та демократичного розвитку (SeeD). Цей інструмент щорічної оцінки стійкості суспільства та відновлення спрямований на надання надійної доказової бази для розробки політики та програм національними, регіональними й міжнародними партнерами. Як і його попередник, індекс SCORE для України (2018–2021 рр.), reSCORE спрямований на визначення шляхів до значущих змін та на відповідь на складні потреби, орієнтуючись на зміцнення індивідуальних і колективних механізмів подолання труднощів, а також сприяння побудові демократичної, справедливої, інклюзивної та згуртованої України.

Про партнерів

Центр сталого миру та демократичного розвитку (SeeD) співпрацює з міжнародними організаціями розвитку, урядами та лідерами громадянського суспільства для розробки та реалізації науково обґрунтованих, орієнтованих на людей стратегій розвитку мирних, інклюзивних та стійких суспільств. Працюючи на глобальному рівні, SeeD надає рекомендації з політики соціальних трансформацій, що базуються на стратегіях залучення громадян та емпіричному розумінні поведінки окремих осіб, груп та спільнот.

Програма «Демократичне врядування у Східній Україні» (DG East) – це восьмирічна програма Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). DG East співпрацює з громадянським суспільством, місцевими органами влади та незалежними медіа у східній і південній Україні для зміцнення зв'язку та довіри між громадянами та їхнім урядом. Основні завдання DG East полягають у: 1) підтримці сприйняття спільної громадянської культури, заснованої на спільних цінностях і розумінні; та 2) сприянні участі громадян у покращенні врядування, процесів реформ і вирішенні проблем громад. Програма також реагує на нагальні потреби, пов'язані з війною, заохочує належне врядування та посилює інклюзивну громадянську ідентичність.

Програма розвитку ООН (ПРООН) підтримує стратегічні ініціативи розвитку потенціалу для сприяння інклюзивному зростанню і сталому людському розвитку. Через партнерства з національними, регіональними та місцевими урядами, громадянським суспільством та приватним сектором ПРООН прагне підтримати Україну у зусиллях з подолання бідності, розвитку людського потенціалу, досягнення справедливих результатів, захисту довкілля та просування демократичного врядування.

Програма «Трансформація комунікацій» (ТСА) – це шестирічна ініціатива Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), що має на меті зміцнення української демократії через комплексні дослідження, інноваційні комунікаційні ініціативи та створення соціально значущого контенту.

